

Bilag til
DAS

13. november

2014

Punkt 3 (Godkendelse af takster) – NB: Bilagene til punkt 3 udsendt med dagsordenen som selvstændig fil

- Bilag 1: Takstoversigt for 2015 inkl. 2014 takster
- Bilag 2: Takstoversigt for 2015 for Aalborg Kommune (ÆH)
- Bilag 3: Takstoversigt for 2015 fordelt på målgrupper

Punkt 4 (Tilbud der går ud eller ind af styringsaftalen)

- Bilag 1: Oversigt over de kommunale tilbud, der er udmeldt eller nyindmeldt

Punkt 5 (Socialtilsyn Nord)

- Bilag 1: Sag til KKR den 14. november 2014
- Bilag 2: Takster og objektiv finansiering i Socialtilsyn Nord (Bilag 1 til KKR)
- Bilag 3: Objektiv finansiering fordelt på kommunerne (Bilag 2 til KKR)
- Bilag 4: Takster og objektiv finansiering i de fem socialtilsyn (Bilag 3 til KKR) – NB: bilaget er udsendt med dagsordenen som selvstændig fil

Punkt 6 (Vejledende takster)

- Bilag 1: Udkast til kommissorium vedr. vejledende takster

Punkt 7 (Takstanalyse til KKR)

- Bilag 1: Udkast til kommissorium for takstanalyse (NB: Bilaget er ikke udsendt med dagsordenen – vil blive eftersendt mandag 10. november)

Punkt 8 (Centrale udmeldinger under den nationale koordinationsstruktur)

- Bilag 1: Central udmelding vedr. ”børn og unge med alvorlig synsnedsættelse”
- Bilag 2: Central udmelding vedr. ”Voksne med kompleks erhvervet Hjerneskade”

Punkt 10 (Kommissorium for ministertema vedr. anbragte børns uddannelse)

- Bilag 1: Udmeldingen af det særlige ministertema for 2015
- Bilag 2: Udkast til kommissorium for arbejdet med ministertemaet

Punkt 16 (Årshjul for rammeaftalen 2016)

- Bilag 1: Udkast til årshjul

Punkt 17 (Datamateriale fra Børnehus Nord)

- Bilag 1: Henvendelse fra Socialstyrelsen vedr. database i børnehusene
- Bilag 2: Sager i børnehusene i perioden 1. oktober 2013 til 30. september 2014

Punkt 20 (KL's Koordinationsforum)

- Bilag 1: Referat fra møde den 22. september 2014

Kommunale tilbud, der er nyindmeldt til styringsaftalen for 2015

Tilbud	Ydelse	Lovgrundlag	Målgruppe	Antal pladser	Takst 2015
Frederikshavn Kommune					
Senhjerneskadecenter - takst 1		ABL & SEL §§ 83-87, 97, 98 & 102	Fysisk handicappede inkl. Hjerneskode	5	2720
Senhjerneskadecenter - takst 2		ABL & SEL §§ 83-87, 97, 98 & 102	Fysisk handicappede inkl. Hjerneskode	16	4635
Senhjerneskadecenter - takst 3		ABL & SEL §§ 83-87, 97, 98 & 102	Fysisk handicappede inkl. Hjerneskode	2	5785

Tilbud	Ydelse	Lovgrundlag	Målgruppe	Antal pladser	Takst 2015
Mariagerfjord Kommune					
Vinkelvejens Børnehave	Dagtilbud	SEL § 32	Handicappede børn og unge inkl. sindslidende	8	1131

Tilbud	Ydelse	Lovgrundlag	Målgruppe	Antal pladser	Takst 2015
Aalborg Kommune					
Specialinstitutionen Bøgen	Bøgen (overgangsforløb efter det 17. år)	SEL § 107	Handicappede børn og unge inkl. sindslidende	0	3825
Danahus	Danahus, Specialbørnehjemmene (overgang efter det 17. år)	SEL § 107	Handicappede børn og unge inkl. sindslidende	0	3740

Danahus	Danahus, aflastning (overgangsforløb efter det 17. år)	SEL § 107	Handicappede børn og unge inkl. sindslidende	0	3495
Stjernehusene	Stjernehusene, Limfjorden (overgangsforløb efter det 17. år)	SEL § 107	Handicappede børn og unge inkl. sindslidende	0	3743

Kommunale tilbud, der udgår af styringsaftalen som følge af driftsherres kategorisering

Tilbud	Ydelse	Lovgrundlag	Målgruppe	Antal pladser	Kommentar
Aalborg Kommune (Ældre- og Handicapforvaltningen)					
Autismeområdet	Henning Smiths Vej	SEL § 107	Psykisk handicappede (udviklingshæmmede) inkl. Autismeområdet	8	Kategori 2-tilbud, dvs. tilbuddet anvendes kun af en eller få andre kommuner end driftsherren. (Takst i 2014: 1.124 kr.)
Autismeområdet	Pilebo botilbud	SEL § 107	Psykisk handicappede (udviklingshæmmede) inkl. Autismeområdet	8	Kategori 2-tilbud, dvs. tilbuddet anvendes kun af en eller få andre kommuner end driftsherren. (Takst i 2014: 1.892 kr.)
Botilbud m/nattevagt	Sofiebo - botilbud-ungegruppe	SEL § 107	Psykisk handicappede (udviklingshæmmede) inkl. Autismeområdet	16	Kategori 2-tilbud, dvs. tilbuddet anvendes kun af en eller få andre kommuner end driftsherren. (Takst i 2014: 1.698 kr.)

Socialtilsyn Nord

MDR-2014-00027 BJH

Baggrund

Hjørring Kommune blev i januar 2013 udpeget af Social- og integrationsminister Karen Hækkerup som en af fem kommuner – én i hver KKR region - som fremover skal varetage opgaven med at føre tilsyn med de sociale tilbud.

Det følger af bekendtgørelse om rammeaftale på det sociale område, at KKR mindst én gang om året skal drøfte status og herunder finansieringen for det kommende år af Socialtilsynet.

Indstilling

Det indstilles, at KKR Nordjylland drøfter status for Socialtilsyn Nord.

Sagsfremstilling

Socialtilsyn Nord har været i drift siden 1. januar 2014.

Socialtilsyn Nord er en fuldt indtægtsfinansieret virksomhed. Det betyder, at driftsudgifterne, herunder lønudgifter, transportudgifter, husleje mv., er finansieret af køberne af de tilbud og plejefamilier, der skal føres tilsyn med.

Finansieringen er sammensat af en takstfinansiering i forhold til de sociale tilbud, og en objektiv finansiering i forhold til plejefamilierne.

Forudsætningerne for Socialtilsyn Nord's driftsbudget og dermed for beregningen af såvel takst som objektiv finansiering, er dels den dimensionering af tilsynsopgaven, som landets 5 socialtilsyn i fællesskab har foretaget, og dels det antal sociale tilbud og plejefamilier, som kommuner og region melder ind til Socialtilsyn Nord.

Ved opstart besluttede de 5 socialtilsyn at benytte et fælles dimensioneringsgrundlag med udgangspunkt i de DUT-forudsætninger og ministeriets skøn. Dog undtaget herfra en række forhold som afhænger af de lokale rammevilkår, herunder husleje, lønniveau, etableringsomkostninger, kørsel/transport og overhead.

Det betyder, at der i de 5 socialtilsyn arbejdes ud fra en fælles definition af, hvilke typer af opgaver, der indgår opgaveporteføljen, og at der er afsat samme tidsressource til samme opgaver på tværs af de 5 socialtilsyn. Takstberegningen er desuden i overensstemmelse med de lokale rammeaftaler på det specialiserede socialområde.

Indtil et erfaringsgrundlag er etableret, er det fortsat DUT forudsætningerne der danner udgangspunkt for dimensioneringen. Det forventes, at der ved

budgetlægning og takstberegning for 2016 vil være et tilstrækkeligt erfaringsgrundlag, der vil gøre det muligt at foretage ”lokale” dimensioneringer.

Det skal i øvrigt bemærkes, at Socialtilsyn Nord, som det eneste tilsyn, på grund af upræcis indberetning af antal plejefamilier, i foråret 2014 har efterreguleret den objektive finansiering, og dermed tilbagebetalt 2,1 mio. kr. til de øvrige nordjyske kommuner og Silkeborg Kommune.

Økonomi:

Taksterne for Socialtilsyn Nord fremlægges for KKR (se bilag 1). Til sammenligning vedlægges bilag 3, som er en oversigt over taksterne i alle 5 socialtilsyn.

Som det fremgår bilag 1 vil taksterne for tilbud generelt set falde i 2015. Forskellen kan i al væsentlighed tilskrives 2 forhold:

1. I 2015 beregnes en særskilt tillægstakst for tilbud med 3 eller flere afdelinger (tillægstaksten pålægges pr. afdeling fra nr. 3 og op). I 2014 takstberegningen var der foretaget et skøn over, hvor stor en andel af tilbuddene som forventedes at indeholde flere afdelinger. Dette skøn var så indarbejdet i de ordinære takster.
2. Erfaringer har vist, at tidsforbruget til ”Nygodkendelser af døgntilbud” og til ”Væsentlige ændringer af eksisterende godkendelser” har været sat for højt.
3. Taksten for skærpet tilsyn blev i 2014 bestemt til 50% af taksten for ordinære tilsyn. I bekendtgørelsen som udkom december 2013, dvs. efter takstudmedlingen til kommunerne, fastslås det, at taksten for skærpet tilsyn skal udgøre 25% af taksten for ordinære tilsyn. Taksten er i 2015 korrigeret i henhold hertil. I 2014 er opkrævningen for skærpet tilsyn i praksis sket i henhold til bekendtgørelsen.

På plejefamilieområdet, som finansieres objektivt efter børnetal i kommunerne, kan konstateres et marginalt fald i beregningsgrundlaget. Se i øvrigt bilag 2 for en oversigt over kommunernes objektive finansiering i 2015.

Status for Socialtilsyn Nord's aktiviteter:

Gennemførelses-procenten for regodkendelser på tilbudsområdet er stigende gennem 2.-3. kvartal med en kraftig vækst mod 4. kvartal, og det forventes at gennemførelses-procenten vil stige yderligere i det kommende kvartal.

På familieplejeområdet har regodkendelser være prioriteret i det første halvår, der er derfor ikke gennemført så mange tilsyn – denne prioritering er ændret for 2. halvår, så tilsynsbesøgene opprioriteres.

I 2014 er der modtaget 14 nye ansøgninger om start af sociale tilbud samt 118 nye ansøgninger om at blive godkendt som plejefamilie, af disse 118 ansøgninger er de 47 ansøgninger som er overdraget fra de tidligere kommuner.

Der er truffet afgørelse om 3 skærpede tilsyn på henholdsvis 2 plejefamilier og 1 tilbud. Disse afgørelser er alle truffet i 3. kvartal.
Der har ikke været anledning til at indlede sager om tilbagekaldelse af godkendelser.

Pr. 30. september 2014 er der modtaget 21 henvendelser med klager. En del af disse har givet anledning til opfølgning, og medtages i den løbende sagsbehandling. Andre af henvendelserne har givet anledning til at foretage uanmeldte tilsyn. Udover klagesagerne er der modtaget 24 underretninger, som alle er videregivet til de ansvarlige kommuner.

”Whistleblower”-ordningen har pr. 30. september 2014 være på i alt 45 henvendelser. Alle disse henvendelser har medført opfølgning fra tilsynet, og medtages i de enkelte løbende sagsbehandlinger.

Den generelle opfattelse er, at Socialtilsynet bliver modtaget godt ved tilsynsbesøgene, og der er et overordnet godt indtryk af såvel de sociale tilbud som plejefamilietilbuddene inden for Socialtilsynets område. Der er endvidere et godt samarbejde mellem tilsynet og de enkelte kommuner og regioner.

I loven er der givet mulighed for, at de enkelte kommuner kan tilkøbe ydelser efter delegation fra den ansvarlige kommunalebestyrelse. Det har Brønderslev Kommune benyttet sig af i forhold til at få foretaget tilsyn med 3 kommunale dagtilbud og 2 private dagtilbud.

Informationsdag

Der planlægges med en informationsdag for private, kommunale og regionale tilbudsledere den 12. januar 2015.

Formålet med denne dag er at give en status på tilsyns- og godkendelsesproduktionen og resultaterne heraf, kvaliteten i de sociale tilbud, udfordringerne for området samt planlagte aktiviteter/indsatser i den kommende år.

Bilag 1: Takster og objektiv finansiering i Socialtilsyn Nord

Bilag 2: Objektiv finansiering fordelt på kommunerne

Bilag 3: Takster og objektiv finansiering i de 5 socialtilsyn

På KKR mødet vil Direktør Leif Serup fremlægge sagen (samt Leder af Socialtilsyn Nord Sigrid Fleckner)

Beslutning

Bilag 1: takster og objektiv finansiering 2014 - 2015

		2014 Budget	2015 Budget	Takst 2014	Takst 2015
Tilbudsområdet	Godkendelse og tilsyn med døgntilbud	18.101.678	17.225.141		
	1-7			34.959	34.245
	8-24			41.951	41.094
	25-49			69.918	68.490
	50+			104.876	102.734
	Ny Godkendelse af døgntilbud	510.777	273.481		
	1-7			24.557	16.882
	8-24			29.468	20.258
	25-49			49.113	33.763
	50+			73.670	50.645
	Væsentlig ændring af eksisterende godkendelse	245.566	168.815		
	1-7			12.278	8.441
	8-24			14.724	10.129
	25-49			24.557	16.882
	50+			36.835	25.322
Skærpet tilsyn					
1-7			17.479	8.561	
8-24			20.975	10.273	
25-49			34.959	17.122	
50+			52.438	25.684	
Tillægstakster for flere afdelinger (der forventes at være 80 afdelinger som udløser en tillægstakst)		-	1.642.503		20.531*
Plejefamilier					
Godkendelse og tilsyn med plejefamilier	15.511.314	15.261.316	11.402	11.712	
(Det oprindelige 2014-budget – dvs. før reguleringen april 2014 – var 17,59 mio. kr.)			(snit pr. plejefamilie)	(snit pr. plejefamilie)	
Budget i alt	34.369.335	34.571.256			

*) Beløbet er udtryk for en gennemsnitsberegning og ikke en takst. Tilbud med flere end 2 afdelinger vil i hvert enkelt tilfælde blive opkrævet betaling i forhold til den konkrete merudgift (merarbejde) som disse afdelinger medfører for tilsynsopgaven.

Bilag 2: Objektiv finansiering fordelt på kommunerne

	Samlet antal 0-17 årige pr. 2.kv. 2014	Andel	Objektiv finansieringsudgift pr. kommune
Region Nord (+ Silkeborg - Hjørring)	124.892	100,0%	15.261.316
Silkeborg	20.931	16,8%	2.557.687
Brønderslev	7.953	6,4%	971.826
Frederikshavn	11.327	9,1%	1.384.115
Jammerbugt	8.282	6,6%	1.012.028
Læsø	242	0,2%	29.571
Mariagerfjord	8.916	7,1%	1.089.500
Morsø	4.215	3,4%	515.057
Rebild	6.934	5,6%	847.308
Thisted	9.186	7,4%	1.122.493
Vesthimmerlands	8.050	6,4%	983.679
Aalborg	38.856	31,1%	4.748.052

UDKAST - Kommissorium for arbejdsgruppe vedr. vejledende takster

Baggrund

Den seneste ændring af Serviceloven¹ indebærer, at de omkostningsbaserede takster, som en kommunal eller regional driftsherre årligt fastsætter for sine tilbud og ydelser, ikke længere er endelige, men fremover får vejledende karakter.

Ændringen træder i kraft den 1. januar 2015, og vil også komme til at fremgå af den reviderede takstbekendtgørelse, der ventes at foreligge i endelig form til december.

Den Administrative Styregruppe (DAS) bad på sit møde den 12. juni 2014 på denne baggrund Styringsaftalegruppen om at udarbejde et forslag til kommissorium for en nærmere udfoldning og håndtering af de problemstillinger, der måtte forventes at følge af indførelsen af vejledende takster.

Formål

Formålet med udredningsarbejde er, at:

- Etablere et fælles billede af konsekvenserne af indførelsen af vejledende takster
- Undgå at indførelsen af vejledende takster skaber grobund for mistillid/mistanke om usaglig prisdifferentiering
- Undgå at indførelsen af vejledende takster resulterer i opbygning af unødigt bureaukrati til forhandling og kontrol
- Benytte indførelsen af vejledende takster til at skabe bedre muligheder for et godt match mellem pris og indsats på borgerniveau

Deltagere

Arbejdsgruppen består af styringsaftalegruppens medlemmer. Sekretariat for Rammeaftaler fungerer som tovholder for arbejdet.

Opgaver

Arbejdsgruppen skal:

1. Beskrive de mulige positive og negative konsekvenser af indførelsen af vejledende takster
2. Med respekt for lovgivningen opstille begrundede forslag til fælles præmisser og spilleregler for fortolkningen og forvaltningen af den forhandlingsret, der følger af indførelsen af vejledende takster.

Arbejdsgruppen bedes herunder give sin begrundede anbefaling af, om indførelsen af vejledende takster bør give mulighed for at aftale forskellige priser for pladser til borgere, der modtager samme indsats.

---

¹ SEL § 174, som ændret ved lov nr. 722 af 25. juni 2014

3. Udarbejde anbefalinger til, hvordan der kan skabes et forhandlingsrum der - baseret på objektivitet - giver mulighed for at sikre et godt match mellem pris og indsats uden at skabe unødigt bureaukrati

Som del af denne leverance udarbejdes:

- a. Katalog over de objektive elementer, der påvirker et tilbuds omkostninger, samt anbefaling af, hvilke af elementerne, der - i lyset af formålet - ses at være relevante at forhandle om
- b. Anbefalinger af, hvordan takststrukturens udformning kan fremme formålet

Der udarbejdes herunder en vejledning til, hvordan prisen kan fastsættes for tilbud med flere takstgrupper

- c. En vejledende skabelon for ydelsesbeskrivelser
- d. Anbefalinger til, hvilke yderligere tiltag, driftsherrer og myndighed med fordel kan indføre med henblik på at skabe gode rammer for dialog og forhandling baseret på objektivitet

4. Udarbejde anbefalinger til rammerne for genforhandling og årlig regulering af den aftalte pris

Tidsplan

Styringsaftalegruppen udarbejder en samlet afrapportering med sine anbefalinger med henblik på behandling på Den Administrative Styregruppes møde den 8. april 2015. De godkendte anbefalinger indarbejdes efterfølgende i udkastet til styringsaftale for 2016.

Central udmelding for børn og unge med alvorlig synsnedsettelse

Socialstyrelsen - den nationale koordinationsstruktur
1. november 2014

Central udmelding for børn og unge med alvorlig synsnedsettelse 0-17 år

Socialstyrelsen har på baggrund af lov om social service kap. 4 udarbejdet denne centrale udmelding. Udmeldingen vedrører det mest specialiserede specialundervisningsområde for målgruppen børn og unge med alvorlig synsnedsettelse. Målgruppen er udpeget i samarbejde med Undervisningsministeriet.

Formålet med udmeldingen er at sikre den nødvendige koordination og planlægning på tværs af kommuner og regioner af de højt specialiserede indsatser og tilbud til målgruppen.

Den centrale udmelding skal danne baggrund for en dialog med kommunalbestyrelserne om de højt specialiserede indsatser og tilbud til børn og unge med en alvorlig synsnedsettelse. Socialstyrelsens indgang til dialogen er det eksisterende rammeaftalesamarbejde.

Socialstyrelsen udsender den centrale udmelding med hjemmel i lov om social service § 13 b, stk. 2. Den nationale koordinationsstruktur er forankret i Socialstyrelsen, og under udarbejdelsen af den centrale udmelding har Socialstyrelsen været i dialog med relevante myndigheder og organisationer, ligesom udmeldingen har været drøftet i Det Faglige Råd for den nationale koordinationsstruktur.

Kommunalbestyrelserne i hver region skal, jævnfør § 9 i bekendtgørelse om rammeaftaler på det sociale område (BEK nr. 1156 af 29/10/2014), i samarbejde med Regionsrådet behandle udmeldingen. Kommunalbestyrelserne i hver region skal behandle den centrale udmelding i det eksisterende rammeaftale-regi. Regionsrådet bidrager til kommunalbestyrelsens behandling af Socialstyrelsens udmeldinger, for så vidt angår de tilbud, der aktuelt drives af regionen, eller som kommunalbestyrelserne påtænker at anmode regionen om at etablere med henvisning til § 5 i lov om social service.

I henhold til overgangsbestemmelsen i bekendtgørelsen om rammeaftaler skal udmeldingen behandles foreløbigt i forbindelse med indgåelse af udviklingsstrategien for 2016. Endelig afrapportering af tilrettelæggelse af indsatsen kan dog ske særskilt inden den 1. marts 2016 og i umiddelbar forlængelse heraf sendes til Socialstyrelsen.

1. Baggrunden for den centrale udmelding

Evalueringen af kommunalreformen viste, at kommunerne i stigende grad prioriterer at yde sociale tilbud og specialundervisning til borgerne i eget lokalområde i stedet for at benytte specialiserede tilbud i regioner og andre kommuner. Udviklingen har medført en bekymring for, om der fremover vil være tilstrækkeligt udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud på det mest specialiserede specialundervisningsområde til målgruppen, som kan understøtte, at børn med alvorligt synshandicap får tilstrækkeligt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset deres behov.

Som opfølgning på evalueringen af kommunalreformen indgik regeringen en politisk aftaleⁱ med alle Folketingets partier den 13. november 2013 om at kvalificere indsatsen for grupper med særlige behov. Som led i aftalen skal der udarbejdes en central udmelding på det mest specialiserede specialundervisningsområde.

- Kortlægninger fra 2011ⁱⁱ og 2012ⁱⁱⁱ af lands- og landsdelsdækkende specialundervisningstilbud på bl.a. synsområdet viser en stor nedgang i antallet af elever henvist til de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Antallet af elever med alvorlig synsnedsættelse er konstant og så lavt, at der næppe vil kunne opbygges selv bærende og dækkende synsfaglige centre i Danmark alene baseret på lokale erfaringer og opgaver
- Stigende behov for specialrådgivning og efteruddannelsestilbud som følge af øget inklusion og undervisningstilbud tættere på nærmiljøet
- SFI's rapport^{iv} fra 2010 vedrørende børn med synsnedsættelse pegede på, at børn og unge i målgruppen på trods af inklusion i folkeskolen har dårlige prognoser for trivsel i ungdoms- og voksenlivet i forhold til uddannelse og beskæftigelse – ligeså pegede rapporten *Effekter af Specialundervisningen* (2009) på problematikker relateret til social og faglig deltagelse i skoleregi for børn med alvorlig synsnedsættelse
- På synsområdet er tilslutningen til faglige netværk på tværs af kommuner og regioner nedadgående, hvilket udgør en bekymring for områdets vidensudvikling¹ og vidensmiljøer², hvilket er forudsættende for at yde en højt specialiseret indsats.
- Kommunalreformen har betydet en række ændringer i organiseringen af kommunikationshandicapområdet, herunder synsområdet. Udmeldingen søger at afdække, hvilke konsekvenser omorganiseringen af området har medført.

Den centrale udmelding tager afsæt i den politiske aftale samt de tendenser, der siden kommunalreformen har gjort sig gældende i forhold til børn og unge med alvorlig synsnedsættelse.

2. Den centrale udmelding

Ovenstående udviklingstendenser giver anledning til bekymring om, hvorvidt der er det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser³ og tilbud, og i hvilket omfang

---

¹ Defineres i bilag 1

² Defineres i bilag 1

³ Defineres i bilag 1

disse anvendes, hvorfor der vurderes at være behov for et styrket samarbejde og koordination herom.

Den centrale udmelding har til formål at sikre, at de nødvendige højt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset målgruppens behov er til stede på nationalt plan og tilgængelige for kommunerne. Målgruppens volumen og kompleksitet forudsætter koordination og planlægning på tværs af kommuner og regioner.

Som led i kommunernes afrapportering på den centrale udmelding ønskes det af dækket på tværkommunalt og tværregionalt niveau, hvordan kommunerne og regionerne nu og fremadrettet samarbejder om at videreudvikle og sikre tilstrækkeligt udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset målgruppens behov.

Socialstyrelsen vil med den centrale udmelding sikre, at kommunerne tilrettelægger deres højt specialiserede indsatser og tilbud til målgruppen med henblik på at opretholde og videreudvikle det nødvendige udbud. Den centrale udmelding vil danne grundlag for Socialstyrelsens dialog med kommunerne om tilrettelæggelse af den højt specialiserede indsats for målgruppen børn og unge med alvorlig synsnedsettelse.

Målgruppen for den centrale udmelding er børn og unge med en alvorlig synsnedsettelse fra 0 år til og med det 17. år. Børn og unge i målgruppen vil have en stærk synsnedsettelse eller blindhed, og størstedelen af børn og unge i målgruppen har endvidere yderligere funktionsnedsettelser udover synsnedsettelsen. Den centrale udmelding omhandler specialundervisningsområdet for målgruppen og beskæftiger sig således med indsatser i relation til specialundervisning, herunder også specialpædagogisk bistand.

Socialstyrelsen anmoder jævnfør lov om social service § 13 b, stk. 3 kommunalbestyrelserne om at afrapportere på følgende fire temaer og spørgsmål, der knytter sig hertil:

- 1. Målgruppen**
- 2. Højt specialiserede indsatser og tilbud**
- 3. Eventuelle udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til børn og unge med alvorlig synsnedsettelse**
- 4. Kommunernes tilrettelæggelse og koordination af de højt specialiserede indsatser og tilbud til målgruppen**

Spørgsmålene fremgår af afrapporteringsskabelonen, bilag 2.

Besvarelsen skal ske i overensstemmelse med Socialstyrelsens beskrivelse og afgrænsning af målgruppen samt i overensstemmelse med, hvad der karakteriserer højt specialiserede indsatser og tilbud. Der henvises til bilag 1 for uddybende beskrivelse. Det anbefales kommunerne at anvende den vejledende afrapporteringsskabelon til afrapporteringen.

3. Beskrivelse af målgruppen omfattet af den centrale udmelding

Den centrale udmelding omfatter målgruppen børn og unge med en alvorlig synsnedsættelse fra 0 år til og med det 17. år.

Som udgangspunkt for afgrænsningen af målgruppen er synsfunktionen hos barnet / den unge det primære kriterium. Socialstyrelsen tager afsæt i synsregistrets^v opgørelser og klassificering af målgruppen. Den centrale udmeldingsmålgruppe betegnes ved social blindhed eller praktisk blindhed. Der er 579 børn i målgruppen jævnfør synsregisterets oplysninger.

Endvidere skelnes der i målgruppen mellem to delmålgrupper:

- Børn og unge med alvorlig synsnedsættelse, hvilket omfatter såvel blindhed som svær synsnedsættelse (137 børn og unge)
- Børn og unge, der udover en alvorlig synsnedsættelse har yderligere funktionsnedsættelser (364 børn og unge). Disse børn udgør således hovedparten af den overordnede målgruppe

Udover disse to delmålgrupper opererer synsregistret med kategorien 'under udredning / datafejl', hvori der er 78 børn og unge. Dette vil være børn, der på datoen for dataudtrækket var under udredning, men disse 78 børn og unge er også en del af den centrale udmeldingsmålgruppe.

Synsregistret angiver følgende overordnede kategorier for funktionsnedsættelserne hos børn og unge med sammensatte vanskeligheder⁴:

- Motoriske funktionsnedsættelser
- Psykomotoriske funktionsnedsættelser
- Mentale funktionsnedsættelser
- Hørenedsættelse

Der er en væsentlig distinktion mellem børn og unge, som alene har alvorlig synsnedsættelse og den større del af målgruppen, der har sammensatte vanskeligheder. Målgruppekompleksiteten medfører en sontring mellem højt specialiserede indsatser til de to delmålgrupper.

Børn og unge med døvblindhed er ikke en del af den centrale udmelding grundet den særskilte faglighed og organisering af døvblindeområdet.

En alvorlig synsnedsættelse udgør i sig selv en kompleksitet, der forudsætter højt specialiserede indsatser. Manglende eller alvorligt nedsat syn medfører vanskeligheder i forhold til kommunikation, social interaktion, fysisk mobilitet, hvormed højt specialiserede indsatser på social- og specialundervisningsområdet skal sikre det enkelte barn / den unges muligheder for deltagelse, læring og udvikling.

Det antages, at børn og unge med sammensatte vanskeligheder overvejende befinder sig i specialtilbud. Det er relevant at understrege, at der for børn og unge med sammensatte vanskeligheder også er tale om behov for særlig støtte i specialtilbud,

---

⁴ Sammensatte vanskeligheder betegner flerheden af problematikker, der vil være til stede hos delmålgruppen. Betegnelsen læner sig op ad Socialstyrelsens definition af målgruppekompleksitet, se bilag 1.

da synsnedsættelsen udgør en indgribende funktionsnedsættelse, der kræver højt specialiserede indsatser baseret på synsfaglig viden.

Den centrale udmelding adresserer temaet inklusion med det sigte at øge opmærksomheden på, at børn og unge i målgruppen har behov for højt specialiserede indsatser (i forskellig intensitet) uafhængigt af, hvilken institutionel ramme, de befinder sig i.

4. Indhold i de højt specialiserede indsatser og tilbud

Indholdet af specialundervisning og specialpædagogisk bistand for målgruppen kan være sammensat af en lang række forskelligartede indsatser på social- og specialundervisningsområdet (se bilag 1), der alle har til formål at realisere det enkelte barns potentiale for udvikling, læring og deltagelse. De højt specialiserede indsatser skal forstås som delelementer i at styrke inklusion. Der er således tale om både inklusion i almenområdet og i specialtilbud samt på sigt i forhold til uddannelse og beskæftigelse, herunder fokus på de overgange, der vil forekomme for målgruppen.

De højt specialiserede indsatser til målgruppen afgrænses ikke alene til de udvalgte indsatser, da kommunerne eventuelt vil kunne pege på yderligere indsatser, der med god effekt gives til målgruppen.

For børn med synsnedsættelse karakteriserer følgende elementer en højt specialiseret indsats^{vi vii}

- 0-5 år:
  - Grundig udredning af synsfunktion og muligheder for kompensering
  - Videreformidling af specialiseret synsfaglig viden til barnets primærpersoner (forældre og pædagogisk personale)
  - Mobility og ADL-træning efter barnets behov med udgangspunkt i et børnefagligt perspektiv
  - Sproglig indsats; initierende punktskrift-kendskab (anvendelse af taktile pædagogiske redskaber til sproglig opmærksomhed)
  - Initierende indsats rettet mod barnets kompetencer i den sociale interaktion

Overgang: Fokus på tidlig og grundig videreformidling af synsfaglig viden om barnets behov, herunder behov for hjælpemidler, i nye institutionelle rammer for barnet.

- 6-15 år:
  - Løbende afklaring af behov for kompensering, herunder teknologiske læremidler tilpasset de konkrete behov i diverse fagområder
  - Udvikling af punktskrift-færdigheder og særlig støtte til læse- og skrivefærdigheder
  - Videreformidling af specialiseret synsfaglig viden til barnets lærere for at sikre vellykket inklusion
  - Mobility og ADL-træning efter barnets behov med udgangspunkt i et børnefagligt perspektiv
  - Indsatser der fremmer læring
  - Sproglig indsats – herunder punktskriftfærdigheder
  - Udvikling af barnets kompetencer i den sociale interaktion^{viii} med fokus på social interaktion i skolen

- UU-vejledning med fokus på tidlige initiativer, der kan lette overgangen til ungdomsuddannelse

Overgang: Fokus på tidlig og grundig videreformidling af synsfaglig viden om den unges behov, herunder behov for hjælpemidler, i nye institutionelle rammer for den unge.

- 16-17 år:
  - Støtte til inklusion i ungdomsuddannelse
  - Løbende afklaring af behov for kompensering, herunder teknologiske læremidler tilpasset de konkrete behov i diverse fagområder
  - Indsatser der fremmer læring
  - Studievejledning med fokus på tidlige initiativer, der kan lette overgangen til beskæftigelse.

Intensiteten i den højt specialiserede indsats vil variere alt efter alder og individuelt behov hos barnet eller den unge. I barnets tidlige år vil indsatsen være kendetegnet ved høj intensitet grundet udredningsindsatsen og etableringen af tilpassede rammer for barnet. I skole- og ungdomsårene vil intensiteten variere alt efter ændringer i undervisningsmiljøet og yderligere ændringer i barnets liv og omgivelser, der medfører behov for en højt specialiseret indsats.

For delmålgruppen med sammensatte vanskeligheder vil der i mindre grad være tale om forskelle i intensiteten af den højt specialiserede indsats. Disse børn og unge vil i udgangspunktet have behov for en høj intensitet og tværfaglighed i de højt specialiserede indsatser grundet kompleksiteten og de særlige behov hos denne gruppe børn og unge.

Endvidere fremhæver faglige kilder, at den tværfaglige koordinering med fagspecialister fra relaterede fagområder i forhold til yderligere funktionsnedsættelser er centralt for denne målgruppe.

Børn og unge med sammensatte vanskeligheder vil primært have behov for højt specialiserede indsatser, der fokuserer på:

- Udvikling af alternativ kommunikation^{ix}
- Udvikling af alternative mobilitets- og orienteringsfærdigheder
- Særlige fysiske rammer, der tager hensyn til elevens sammensatte vanskeligheder – herunder fokus på sansestimulation, taktile materialer mv.

Indholdet af ovennævnte sociale og specialundervisningsmæssige indsatser er udbyggende beskrevet i bilag 1.

5. Vidensgrundlaget for den centrale udmelding

Til at udvikle den aktuelle centrale udmelding har Socialstyrelsen taget afsæt i relevante analyser og rapporter vedrørende kommunikationshandicap og specialundervisning samt rapporter vedrørende kommunalreformen og evalueringen af denne^x.

Socialstyrelsen har været i dialog med faglige eksperter og bruger- og interesseorganisationer om den centrale udmelding, og disse eksterne videnskavere har således medvirket til kvalificering af den centrale udmelding.

I forhold til socialområdet bygger den centrale udmelding især på viden om trivslen hos børn i målgruppen, som beskrevet af SFI i 2010.

For specialundervisningsområdet bygger den centrale udmelding dels på faglitteratur fra litteratursøgning samt på rapporter fra Undervisningsministeriet og forskere på det pædagogiske område.

Rapporten *Effekter af specialundervisningen* (2009) peger dels på nødvendigheden af at opretholde og udvikle indsatser på specialundervisningsområdet for børn med alvorlig synsnedsettelse, samt at denne målgruppe oplever vanskeligheder på fagligt og socialt niveau i skolen.

Socialstyrelsen har gennemført en international litteratursøgning efter viden om indsatser for målgruppen i relation til specialundervisning, hvilket danner baggrund for beskrivelsen af elementerne i den højt specialiserede specialundervisningsindsats.

6. Afrapportering

Kommunalbestyrelserne skal afrapportere på den centrale udmelding i forbindelse med fastlæggelse af udviklingsstrategien, som indgår i rammeaftalen.

Socialstyrelsen vil frem mod afrapporteringen være i løbende dialog med kommunalbestyrelserne og regionsrådene om den centrale udmelding. Socialstyrelsens indgangsvinkel til dialogen vil være rammeaftalesamarbejdet, hvor Socialstyrelsen vil tage initiativ til dialog med de relevante administrative styregrupper kort efter, udmeldingen er fremsendt til kommunalbestyrelserne.

Aktiviteter	
Måned	Handling
1. november 2014	Socialstyrelsen afsender den centrale udmelding til kommunalbestyrelserne.
December 2014 – februar 2015	Socialstyrelsen afholder møder med relevante parter, herunder: <ul style="list-style-type: none"> • De administrative styregrupper • Rammeaftalesekretariatene Formålet er en dialog om indhold og formål med den centrale udmelding samt uddybe eventuelle spørgsmål og problemstillinger, som kommunerne måtte have fx i forhold til det mere præcise indhold, tilrettelæggelse af indsatsen samt til afrapportering etc.
Foråret 2015	Rammeaftalesekretariatene indhenter og bearbejder data fra region og kommuner. Der udfærdiges status på arbejdet med afrapportering, forventeligt inden sommerferien 2015.
April – maj 2015	Socialstyrelsen afholder midtvejsmøder med relevante parter, herunder: <ul style="list-style-type: none"> • De administrative styregrupper • Rammeaftalesekretariatene

	Formålet med midtvejsmøderne er at drøfte arbejdet med afrapporteringen på de centrale udmeldinger, herunder også at håndtere eventuelle udfordringer, der er identificeret samt evt. behov for tværgående koordinering og planlægning på tværs af regioner.
Juni/august 2015	Politisk behandling af styringsaftale og udviklingsstrategi (inkl. foreløbig afrapportering på centrale udmeldinger) i KKR regi.
Efterår 2015	Udviklingsstrategien og styringsaftalen skal være fastlagt senest den 15. oktober (inkl. foreløbig afrapportering på centrale udmeldinger). Strategien skal sendes til Socialstyrelsen umiddelbart efter, at den er fastlagt. Socialstyrelsen afholder dialogmøder med relevante parter.
Senest 1. marts 2016	Afreportering på de centrale udmeldinger skal foreligge.
Løbende aktiviteter	
Løbende	Alt efter behov har Socialstyrelsen en løbende dialog med relevante parter herunder bl.a. KL, Danske Regioner, administrative styregrupper, regioner og kommuner for at sikre en bilateral dialog og en tværgående og koordinerende planlægning.
Løbende	Der vil blive afholdt møder i Det Faglige Råd for National koordination.

Socialstyrelsen har udarbejdet et vejledende skema (bilag 2), som anbefales anvendt til afrapporteringen. Dette har til formål at skabe grundlaget for et samlet billede på landsplan med henblik på den videre udvikling af højt specialiserede indsatser og tilbud.

Bilag 1: Bilag til den centrale udmelding, der nærmere konkretiserer og beskriver de væsentligste forhold og definitioner i relation til udmeldingen

Bilag 2: Vejledende skabelon for afrapportering på den centrale udmelding

ⁱ Serviceloven § 13b

ⁱⁱ Kortlægning af Synscenter Refsnæs, Finn Christensen (2011)

ⁱⁱⁱ Kortlægning af de lands- og landsdelsdækkende specialundervisningstilbud 2007-2012, Finn Christensen (2012)

^{iv} Blinde børn - integration eller isolation? Steen Bengtsson, Nuri Cayuelas Mateu, Anders Høst. SFI 10:17 (2010)

^v Synsregistrets årsberetning 2013

-
- vi Vision rehabilitation. Assessment, intervention and outcome, Cynthis Stuen (1999)
- vii Foundation of Rehabilitation, Teaching with Persons Who Are Blind or Visually Impaired. Poul E. Ponchillia and Susan V. Ponchillia. AFB Presse, USA (2001)
- viii Wagner, Elke; Development and Implementation of a curriculum to Develop Social Competence for Students with Visual Impairments in Germany, bragt i Journal of Visual Impairment, 2004
- ix Perceptualizing Aids. Why, how and When? Lilli Nielsen. DVD, (2004)
- x Effekter af specialundervisningen, Susan Tetler, Niels Egelund (2009) og Kortlægning af Synscenter Refsnæs, Finn Christensen (2011)

Central udmelding for voksne med kompleks erhvervet hjerneskade

Socialstyrelsen - den nationale koordinationsstruktur
1.november 2014

Central udmelding for voksne med kompleks erhvervet hjerneskade

Socialstyrelsen har på baggrund af lov om social service kap. 4 udarbejdet denne centrale udmelding. Udmeldingen vedrører det mest specialiserede socialområde for målgruppen af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade i alderen 18 år og opefter.

Formålet med udmeldingen er at sikre den nødvendige koordination og planlægning på tværs af kommuner og regioner af de højt specialiserede indsatser og tilbud i forhold til målgruppen.

Den centrale udmelding skal danne baggrund for en dialog med kommunalbestyrelserne om de højt specialiserede indsatser og tilbud til voksne med kompleks erhvervet hjerneskade. Socialstyrelsens indgang til dialogen er det eksisterende rammeaftalesamarbejde.

Socialstyrelsen udsender den centrale udmelding med hjemmel i lov om social service § 13 b, stk. 2. Den nationale koordinationsstruktur er forankret i Socialstyrelsen, og under udarbejdelsen af den centrale udmelding har Socialstyrelsen været i dialog med relevante myndigheder og organisationer om udmeldingen, ligesom udmeldingen har været drøftet i Det Faglige Råd for den nationale koordinationsstruktur.

Kommunalbestyrelserne i hver region skal, jævnfør § 9 i bekendtgørelse om rammeaftaler på det sociale område (BEK nr. 1156 af 29/10/2014), i samarbejde med Regionsrådet behandle udmeldingen. Kommunalbestyrelserne i hver region skal behandle den centrale udmelding i det eksisterende rammeaftale-regi. Regionsrådet bidrager til kommunalbestyrelsens behandling af Socialstyrelsens udmeldinger, for så vidt angår de tilbud, der aktuelt drives af regionen, eller som kommunalbestyrelserne påtænker at anmode regionen om at etablere med henvisning til § 5 i lov om social service.

I henhold til overgangsbestemmelsen i bekendtgørelsen om rammeaftaler skal udmeldingen behandles foreløbigt i forbindelse med indgåelse af udviklingsstrategien for 2016. Endelig afrapportering af tilrettelæggelse af indsatsen kan dog ske særskilt inden den 1. marts 2016 og i umiddelbar forlængelse heraf sendes til Socialstyrelsen.

1. Baggrunden for den centrale udmelding

Evalueringen af kommunalreformen viste, at kommunerne i stigende grad prioriterer at yde sociale tilbud til borgerne i eget lokalområde i stedet for at benytte specialiserede tilbud i regioner og andre kommuner. Udviklingen har medført en bekymring for, om der fremover vil være et tilstrækkeligt udbud af specialiserede indsatser og tilbud på det mest specialiserede socialområde, som kan understøtte, at voksne med kompleks erhvervet hjerneskade får tilstrækkeligt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset deres behov.

Som opfølgning på evalueringen af kommunalreformen indgik regeringen en politisk aftale med alle Folketingets partier den 13. november 2013 om at kvalificere indsatsen for grupper med særlige behov. Som en del af aftalen skal der udarbejdes en central udmelding for mennesker med kompleks erhvervet hjerneskade.

- Der ses en tendens til, at tilbud om intensiv tværfaglig rehabilitering lukkes eller indskrænkes. Ligeledes er der en tendens til, at de tilbageværende tilbud bliver afspecialiserede, idet de bliver rettet mod en bredere målgruppe og/eller personalesammensætningen bliver mindre specialiseretⁱ
- En analyse blandt kommuner i hovedstadsregionen viser, at der er store udfordringer ift. at imødekomme behovet for tilbud, hvor højt specialiserede kompetencer er opretholdt, særligt i forhold til borgere med erhvervet hjerneskade, der har de mest specialiserede behovⁱⁱ
- Samtidig ser flere kommuner et behov for at have en øget adgang til specialiserede kompetencer i forhold til borgere med meget komplekse problemstillingerⁱⁱⁱ

Den centrale udmelding tager afsæt i den politiske aftale samt de tendenser, der siden kommunalreformen har gjort sig gældende på hjerneskadeområdet.

2. Den centrale udmelding

Ovenstående udviklingstendenser giver anledning til bekymring for, hvorvidt der er det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser¹ og tilbud, og i hvilket omfang disse anvendes, hvorfor der vurderes at være behov for et styrket samarbejde og koordination herom.

Den centrale udmelding har til formål at sikre, at de nødvendige højt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset målgruppens behov er til stede på nationalt plan og tilgængelige for kommunerne. Målgruppens volumen og kompleksitet forudsætter koordination og planlægning på tværs af kommuner og regioner.

Som led i kommunernes afrapportering på den centrale udmelding ønskes det af-dækket på tværkommunalt og tværregionalt niveau, hvordan kommunerne og regionerne nu og fremadrettet samarbejder om at videreudvikle og sikre tilstrækkeligt udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset målgruppens behov.

Dette skyldes ikke mindst, at målgruppens samlede volumen er stabil, i og med at der inden for målgruppen kan konstateres et fald i antallet af mennesker med apopleksi, og en stigning i antallet af mennesker med anden erhvervet hjerneskade. Der

---

¹Defineres i bilag 1.

må derfor forventes at være et uændret behov for højt specialiserede indsatser og tilbud.

Socialstyrelsen vil med den centrale udmelding sikre, at alle kommuner har adgang til højt specialiserede indsatser og tilbud til målgruppen med henblik på at opretholde og videreudvikle det nødvendige udbud. Den centrale udmelding vil danne grundlag for Socialstyrelsens dialog med kommunerne om den højt specialiserede indsats for målgruppen af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade.

Socialstyrelsen anmoder jævnfør lov om social service § 13 b, stk. 3 kommunalbestyrelserne om at afrapportere på følgende fire temaer og spørgsmål, der knytter sig hertil:

- 1. Målgruppen**
- 2. Højt specialiserede indsatser og tilbud**
- 3. Eventuelle udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til voksne med kompleks erhvervet hjerneskade**
- 4. Kommunernes tilrettelæggelse og koordination af de højt specialiserede indsatser og tilbud til målgruppen**

Spørgsmålene fremgår af afrapporteringsskabelonen, bilag 2.

Besvarelsen skal ske i overensstemmelse med Socialstyrelsens beskrivelse og afgrænsning af målgruppen samt af, hvad der karakteriserer højt specialiserede indsatser og tilbud. Der henvises til bilag 1 for uddybende beskrivelse. Det anbefales kommunerne at anvende den vejledende afrapporteringsskabelon til afrapporteringen.

3. Beskrivelse af målgruppen omfattet af den centrale udmelding

Den centrale udmelding omfatter voksne med kompleks erhvervet hjerneskade med behov for en højt specialiseret indsats og/eller tilbud med henblik på at forbedre deres funktionsevne og livskvalitet. Betegnelsen kompleks erhvervet hjerneskade defineres ud fra, at hjerneskaden er forbundet med komplekse følger i form af komplicerede, omfattende, sjældne og/eller alvorlige funktionsevnededsættelser af væsentlig betydning for flere livsområder.

Karakteristik af målgruppen

Socialstyrelsen har ikke egne oplysninger om målgruppens størrelse, men ifølge Sundhedsstyrelsen er et forsigtigt skøn, at omkring 5 pct. af den samlede målgruppe af voksne borgere med erhvervet hjerneskade, dvs. omkring 350-450 borgere, vil have behov for en genoptræningsplan til rehabilitering på specialiseret niveau i kommunerne^{iv}.

Omfanget af målgruppen, omfattet af den centrale udmelding, formodes at være lidt større end Sundhedsstyrelsens skøn. Det skyldes, at Socialstyrelsen også medtager en mindre gruppe af borgere med behov for en genoptræningsplan til avanceret niveau, hvor der ved overgang til kommunen eller senere i borgerens forløb viser sig et

behov for en højt specialiseret indsats på socialområdet pga. sværhedsgraden af følgerne, mængden af berørte funktionsområder og/eller følgernes konsekvenser for borgerens samlede livssituation.

Sværhedsgraden og omfanget af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemstillinger indgår i den samlede vurdering af behovet for højt specialiserede indsatser og tilbud.

Da der ikke foretages en systematisk registrering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade i kommunerne, er det ikke muligt på landsplan at foretage en samlet opgørelse af antallet ud fra dette kriterium.

De funktionsnedsættelser og aktivitets- og deltagelsesbegrænsninger, som målgruppen for den centrale udmelding kan have, tager bl.a. udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens beskrivelse af målgruppen med behov for rehabilitering på specialiseret niveau jf. Sundhedsstyrelsens kommende publikation om faglige visitationsretningslinjer^v:

- Moderat til svær nedsat bevægelsesfunktion i arm og ben
- Moderat til svær oralmotorisk funktionsnedsættelse
- Moderate til svære aktivitetsbegrænsninger relateret til almindelige daglige opgaver
- Betydelige problemer med orienteringsevnen, som kan udgøre en sikkerhedsmæssig risiko for borgeren selv eller andre
- Svære funktionsnedsættelser af sproglige funktioner og tale og/eller ingen mulighed for kommunikation
- Svære problemstillinger ift. familiesituation og/eller boligsituation som følge af den komplekse erhvervede hjerneskade
- Omfattende funktionsevnenedsættelser, eventuelt kompliceret med komorbiditet
- Lette til moderate adfærdsproblemer, der kan rummes i højt specialiserede rehabiliteringstilbud
- Væsentligt nedsat sygdomserkendelse og -indsigt
- Svære mentale funktionsnedsættelser på flere områder så som hukommelse, orientering, emotionelle funktioner m.fl. af væsentlig betydning for funktionsevnen
- Svære funktionsnedsættelser, der forudsætter særlige hjælpemidler, som stiller krav om betydelig faglig ekspertise
- Vanskeligheder omkring uddannelses- eller arbejdsfastholdelse

Ovenstående funktionsnedsættelser skal tillige være kombineret med et behov for en højt specialiseret indsats og/eller tilbud for at være omfattet af den centrale udmelding.

Sværhedsgraden og omfanget af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemstillinger indgår i den samlede vurdering af behovet for en højt specialiseret viden og indsats på det sociale område.

For nærmere udfoldelse af målgruppens karakteristika se bilag 1.

4. Indhold i de højt specialiserede indsatser og tilbud

Den centrale udmelding omfatter de højt specialiserede indsatser og tilbud, der med et rehabiliterende sigte iværksættes som et tidsbestemt forløb i fase III med henblik på, at borgeren opnår bedst mulige funktionsevner, jf. Sundhedsstyrelsens faseinddeling fra Forløbsprogrammet for rehabilitering af voksne med erhvervet hjerneskade 2011^{vi}.

En højt specialiseret social indsats er en type af social indsats, der er rettet mod målgrupper, der er meget små, og hvor der er meget begrænset underlag for at opbygge specialiseret viden, eller målgrupper, hvor der er kompleksitet i problemstillingen eller flerhed af problemstillinger, som kræver faglig specialviden, herunder tværfaglig viden. Når man på socialområdet taler om højt specialiserede indsatser og tilbud, kan det sidestilles med sundhedsområdets specialiserede niveau. Socialområdets definition af det mest specialiserede område adskiller sig dog på enkelte punkter fra Sundhedsstyrelsens definition, hvorfor der nedenfor redegøres for, hvad der kendetegner en højt specialiseret indsats og tilbud i en social kontekst.

Tilstedeværelsen af højt specialiserede indsatser og tilbud, der imødekommer den samlede sum af problematikker hos den enkelte borger, er nødvendig for at imødekomme de behov, som voksne med en kompleks erhvervet hjerneskade har. Der vil derfor ofte være behov for, at kommuner og regioner samarbejder på tværs for at kunne levere en højt specialiseret indsats.

Højt specialiserede indsatser og tilbud på hjerneskadeområdet er kendetegnet ved, at de varetages af eller i samarbejde med andre højt specialiserede vidensmiljøer². De sociale indsatser bidrager her til det samlede rehabiliteringsforløb, som også kan bestå af indsatser fra undervisnings-, beskæftigelses- og sundhedsområdet. Således vil en voksen borger med en kompleks erhvervet hjerneskade oftest få indsatser og/eller tilbud hjemlet i forskellige lovgivninger. Særligt lov om specialundervisning for voksne spiller en vigtig rolle i et rehabiliteringsforløb, idet det gennem specialundervisning, i en vis udstrækning, er muligt at kompensere for hjerneskadens følger med hensyn til kommunikationsvanskeligheder, koncentrations- og hukommelsesproblemer, social adfærd samt syns- og orienteringsproblemer.

Elementer der karakteriserer højt specialiserede indsatser og tilbud:

- Fagpersoner i højt specialiserede indsatser og tilbud har, foruden deres grunduddannelse, opnået specialiseret neurofaglig ekspertise, og de modtager løbende supervision og kompetenceudvikling
- Fagpersoner i højt specialiserede indsatser og tilbud ser og behandler tilstrækkeligt mange borgere med komplekse problemstillinger og opnår derigennem viden om, hvordan de skal håndteres

---

² Defineres i bilag 1.

- Fagpersoner i højt specialiserede indsatser og tilbud beskæftiger sig primært med fagområdet og gruppen af mennesker med en kompleks erhvervet hjerneskade på højt specialiseret niveau
- Højt specialiserede indsatser og tilbud deltager i udviklingsarbejde med henblik på udvikling af praksis og metoder samt dokumenterer systematisk indsatsernes effekt.
- Højt specialiserede indsatser og tilbud er organiseret som et koordineret sammenhængende, multidisciplinært, intensivt og helhedsorienteret forløb.
- Højt specialiserede indsatser følger forskningsbaseret viden og nationale retningslinjer, både hvad angår udredningen af borgeren og selve indsatsen. Desuden anvendes validerede undersøgelsesmetoder i det omfang, det er muligt.

For nærmere udfoldelse af fagpersoner, højt specialiserede indsatser og tilbud samt forskellen på Sundhedsstyrelsens og Socialstyrelsens definition af dette henvises til bilag 1.

5. Vidensgrundlaget for den centrale udmelding

Til at udvikle den centrale udmelding har Socialstyrelsen taget afsæt i relevante analyser og rapporter på området fra Danske Regioner, KL og KKR. Analyserne og rapporterne bidrager med viden om udviklingstendenserne på området.

Sundhedsstyrelsens kommende udgivelse om faglige retningslinjer på genoptrænings- og rehabiliteringsområdet danner blandt andet grundlag for beskrivelse af målgruppen og de højt specialiserede indsatser og tilbud.

Derudover bidrager Sundhedsstyrelsens medicinske teknologivurdering og forløbsprogram på hjerneskadeområdet samt Socialstyrelsens vidensnotat på hjerneskadeområdet med viden om, at der er evidens for effekten af en multidisciplinær indsats, samt at specialiserede kompetencer er en nødvendig forudsætning for indsatser i rehabiliteringen.

Socialstyrelsen har været i dialog med faglige eksperter og bruger- og interesseorganisationer om den centrale udmelding, og disse eksterne videnshavere har således medvirket til kvalificering af den centrale udmelding.

6. Afrapportering

Kommunalbestyrelserne skal afrapportere på den centrale udmelding i forbindelse med fastlæggelse af udviklingsstrategien, som indgår i rammeaftalen.

Socialstyrelsen vil frem mod afrapporteringen være i løbende dialog med kommunalbestyrelserne og regionsrådene om den centrale udmelding. Socialstyrelsens indgangsvinkel til dialogen vil være rammeaftalesamarbejdet, hvor Socialstyrelsen vil tage initiativ til dialog med de relevante administrative styregrupper kort efter, udmeldingen er fremsendt til kommunalbestyrelserne.

Aktiviteter	
Måned	Handling
1. november 2014	Socialstyrelsen afsender den centrale udmelding til kommunalbestyrelserne.
December 2014 – februar 2015	<p>Socialstyrelsen afholder møder med relevante parter, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De administrative styregrupper • Rammeaftalesekretariatene <p>Formålet er en dialog om indhold og formål med den centrale udmelding samt uddybe eventuelle spørgsmål og problemstillinger, som kommunerne måtte have fx i forhold til det mere præcise indhold, tilrettelæggelse af indsatsen samt til afrapportering etc.</p>
Foråret 2015	Rammeaftalesekretariatene indhenter og bearbejder data fra region og kommuner. Der udfærdiges status på arbejdet med afrapportering, forventeligt inden sommerferien 2015.
April – maj 2015	<p>Socialstyrelsen afholder midtvejsmøder med relevante parter, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De administrative styregrupper • Rammeaftalesekretariatene <p>Formålet med midtvejsmøderne er at drøfte arbejdet med afrapporteringen på den centrale udmelding, herunder også at håndtere eventuelle udfordringer, der er identificeret samt evt. behov for tværgående koordinering og planlægning på tværs af regioner.</p>
Juni/august 2015	Politisk behandling af styringsaftale og udviklingsstrategi (inkl. foreløbig afrapportering på den centrale udmelding) i KKR regi.
Efterår 2015	<p>Udviklingsstrategien og styringsaftalen skal være fastlagt senest den 15. oktober (inkl. foreløbig afrapportering på den centrale udmelding). Strategien skal sendes til Socialstyrelsen umiddelbart efter, at den er fastlagt.</p> <p>Socialstyrelsen afholder dialogmøder med relevante parter.</p>
Senest 1. marts 2016	Afrapportering på den centrale udmelding skal foreligge.
Løbende aktiviteter	

Løbende	Alt efter behov har Socialstyrelsen en løbende dialog med relevante parter herunder bl.a. KL, Danske Regioner, administrative styregrupper, regioner og kommuner for at sikre en bilateral dialog og en tværgående og koordinerende planlægning.
Løbende	Der vil blive afholdt møder i Det Faglige Råd for National koordination.

Socialstyrelsen har udarbejdet et vejledende skema (bilag 2), som bedes anvendt til afrapporteringen. Dette har til formål at skabe grundlaget for et samlet billede på landsplan med henblik på den videre udvikling af højt specialiserede indsatser og tilbud.

Bilag 1: Bilag til den centrale udmelding, der nærmere konkretiserer og beskriver de væsentligste forhold og definitioner i relation til udmeldingen

Bilag 2: Vejledende skabelon for afrapportering på den centrale udmelding

---

ⁱ Danske Regioner (2011): *Hjerneskaderehabilitering – kvalitet og økonomi i indsatsen* Danske Regioner (2012): *Kvalitet og bæredygtighed i den højt specialiserede indsats til mennesker med kommunikationshandicap.*

ⁱⁱ KKR Hovedstaden (2012): *Barrierer og muligheder for at sikre velkoordinerede og målrettede indsatser for voksne med erhvervet hjerneskade*

ⁱⁱⁱ Rambøll (2012) *Kortlægning af senhjerneskeadeområdet*

^{iv} Sundhedsstyrelsen (2014): *Faglig visitationsretningslinje – genoptræning og rehabilitering til patienter med erhvervet hjerneskade* (forventes offentliggjort december 2014)

^v Sundhedsstyrelsen (2014): *Faglig visitationsretningslinje – genoptræning og rehabilitering til patienter med erhvervet hjerneskade* (forventes offentliggjort december 2014)

^{vi} Sundhedsstyrelsen (2001): *Forløbsprogram for rehabilitering af voksne med erhvervet hjerneskade*

Til samtlige kommunalbestyrelser og regionsråd, KL og Danske Regioner

Ministeren
Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk
www.sm.dk

Særligt tema til rammeaftalerne for 2015 – anbragte børn og unges undervisning/uddannelse

Dato: 16. december 2013

I november måned i år forelå de endelige vedtagne rammeaftaler for 2014. Jeg vil gerne kvittere for det arbejde, som kommunalbestyrelser og regionsråd har lagt i dem, og for brugen af rammeaftalerne i jeres løbende arbejde, hvor I til stadighed udvikler jeres samarbejde. Et samarbejde, der fremover styrkes yderligere med den nationale koordinationsstruktur.

Sagsnr. 2013 - 8615

Jeg vil i forlængelse heraf gerne benytte mig af min adgang til at udmelde et særligt tema til behandling i rammeaftalerne. Det særlige tema, jeg ønsker behandlet i rammeaftalerne for 2015, er anbragte børn og unges undervisning/uddannelse.

En god skolegang og en efterfølgende ungdomsuddannelse er helt central for de udsatte børn og unges trivsel i det daglige. Det er også nøglen til selvforsørgelse og et velfungerende voksenliv. Der er igennem de seneste år med Folkeskolereformen og kommuneøkonomiaftalerne for 2013 og 2014 iværksat en række initiativer for at styrke uddannelsesniveaut for børn og unge. Dertil kommer lovændringer og satspuljeprojekter, der skal understøtte og styrke kvaliteten i samarbejdet mellem de interne skoler på anbringelsessteder og de lokale folkeskoler og skolemyndigheder.

Da anbringelse af børn og unge ofte sker på tværs af kommunegrænser, er der tale om et område, hvor det er vigtigt med fokus på tværgående koordinering mellem den anbringende kommune, som står for den sociale indsats, og kommunen eller regionen, hvor barnet/den unge er anbragt og går i skole.

Jeg vil på den baggrund gerne anmode om, at anbragte børn og unges undervisning/uddannelse drøftes mellem kommuner og regioner som led i udarbejdelse af udviklingsstrategierne for 2015, samt at der under drøftelserne sættes fokus på samarbejde på tværs af interne skoler og inklusion i det almindelige skolesystem.

Jeg vil gerne opfordre til, at drøftelserne tager afsæt i de forskellige målgruppers behov og ressourcer.

Med venlig hilsen

Annette Vilhelmsen

Kommissorium vedrørende arbejdet med rammeaftalens ministeremne for 2015: Anbragte børn og unges undervisning/uddannelse	
Baggrund	<p>En god skolegang og en efterfølgende ungdomsuddannelse er helt central for de udsatte børn og unges trivsel i det daglige, og det er samtidigt nøglen til selvforsørgelse og et velfungerende voksenliv. Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold har i forbindelse med udarbejdelsen af rammeaftalen for 2015, anmodet om at anbragte børn og unges undervisning/uddannelse drøftes mellem kommuner og regioner, samt at der i forbindelse med drøftelserne sættes fokus på samarbejdet på tværs af interne skoler og inklusion i det almindelige skolesystem.</p> <p>Ministeren ønsker, at der sættes fokus på samarbejdet på tværs af kommunegrænser med fokus på den tværgående koordinering mellem den anbringende kommune, der står for den sociale indsats, og den kommune/Region, hvor barnet/den unge er anbragt og går i skole.</p>
Formål	<p>Arbejdsgruppens formål er at udarbejde et sæt anbefalinger til kommuner og anbringelsessteder med henblik på at sikre, at der altid er et tæt samarbejde mellem de respektive Skole- og Socialforvaltninger, samt at det forud for valg af anbringelsessted altid sikres, at der er et matchende skoletilbud i forbindelse hermed.</p> <p>Ved valg af skoletilbud er det endvidere nødvendigt undersøge hvorledes det sikres, at der altid finder en rettidig og grundig overlevering af viden omkring det enkelte barns individuelle faglige niveau og forudsætninger sted, samt at det så vidt muligt sikres, at barnet/den unge gives et undervisningstilbud i folkeskoleregion.</p> <p>Arbejdsgruppen har endvidere til formål at belyse og anbefale hvorledes det i forhold til de interne skoler sikres et kvalificeret samarbejde med de lokale folkeskoler.</p> <p>Fokus i arbejdsgruppen bør endvidere rettes mod det kommunale tilsyn med de interne skoler.</p> <p>Målgruppen for ministeremnet er defineret som værende børn og unge anbragt uden for hjemmet af primært sociale årsager.</p>
Deltagere	<p>Arbejdsgruppen sammensættes af repræsentanter med særlige kompetencer indenfor anbringelses- og skoleområderne i Nordjylland. Arbejdsgruppens bemanding kan være repræsentanter fra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunale skoleforvaltninger; herunder PPR afdelinger - Kommunale Socialforvaltninger – herunder repræsentation fra tilbud med interne skoleafdelinger - Regionale anbringelsessteder med undervisningstilbud. - Andre relevante kommunale myndigheds- og udførerfunktioner - Alternativt kan det overvejes at bringe LOS ind som en ekstern høringspart i processen, da mange interne skoler findes i LOS' medlemskabskreds.
Form	<p>Der lægges op til at arbejdsgruppen i forhold til den kommunale side med fordel kan sammensættes ud fra klyngeprincippet, således at det sikres, at der er en bred kommunal dækning fra såvel syd, nord, midt og vest. Fra regional side vil det være ønskværdigt med repræsentation af tilbud med undervisningstilbud.</p>
Opgaver	<ul style="list-style-type: none"> - at drøfte og anbefale hvorledes det gode samarbejde på tværs mellem lokale PPR og Børne- og Familieafdelinger sikres bedst muligt - at drøfte og anbefale hvorledes det sikres, at der altid er et relevant og udbytterigt skoletilbud i tilknytning til et anbringelsesforløb - at drøfte og anbefale hvorledes det sikres, at der finder en rettidig og grundig overlevering af viden omkring det enkelte barns individuelle faglige forudsætninger/niveau sted - at drøfte og anbefale hvordan det sikres at barnet/den unge, så vidt dette er muligt, gives et undervisningstilbud i folkeskoleregion - at drøfte og anbefale hvorledes det sikres, at der finder et tæt og kvalificeret

	samarbejde sted mellem interne skoler og folkeskolen.
Tidsperspektiv	Der afholdes tre-fire arbejdsgruppemøder med efterfølgende afrapportering i forbindelse med godkendelsen af udviklingsstrategien for 2016, der skal være godkendt i kommunalbestyrelserne senest den 15/10 2015.
Reference	Arbejdsgruppen refererer til Den Administrative Styregruppe, og afrapporterer til denne om arbejdsgruppens konklusioner og derudaf afledte anbefalinger.
Sekretariat	Den administrative bistand ydes af sekretariat for rammeaftaler, der ligeledes er bindeled til Den Administrative Styregruppe.

Årshjul Rammeaftale 2016

Måned	Fora/aktør	Aktivitet
Oktober 2014	<p>Temadag for brugerorganisationer, politikere og embedsmænd den 28.10.2014</p> <p>Kommunerne/region</p>	<p>Input til fokusområder i RA 2016</p> <p>Takstindmelding: Indmelding af endelige takster og tilbud til styringsaftalen for 2015</p>
November 2014	<p>DAS møde den 13.11.2014</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Godkendelse af årshjul for RA 2016 • Godkendelse af takster og godkendelse af tilbud i styringsaftalen 2015 • Godkendelse af kommissorium for ministeremnet i RA for 2015 • Centrale udmeldinger: <ul style="list-style-type: none"> To centrale udmeldinger modtages fra Socialstyrelsen den 1. november • Komplex erhvervet hjerneskade • Blinde børn og børn med svære synshandicap ➔ Centrale udmeldinger drøftes ➔ Arbejdsgrupper nedsættes endeligt
December 2014		<p>(Arbejdet med ministeremne + fokusområder igangsæt; Arbejdsgrupper vedr. afrapporteringen på de centrale udmeldinger igangsæt – herunder udarbejdelse af spørgeramme)</p>
Januar 2015	<p>DAS den 16.1.2015</p> <p>Kommunerne/Regionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Generel godkendelse af spørgeramme/koncept for indhentelse af indmeldinger til udviklingsstrategien 2016 – herunder indmeldinger til det forstærkede samarbejde og Socialstyrelsens centrale udmeldinger • Årlig præsentation af tilbuddene under det forstærkede samarbejde med udgangspunkt i den samlede årsrapport fra driftsherrerne om status for kapacitet og belægning og planer for faglig udvikling. <p>Anmodning om indmeldinger til udviklingsstrategi 2016 (Udsendes umiddelbart efterfølgende DAS-mødet den 16. januar) Indmeldinger om forventninger til udviklingsstrategi 2016 udsendes til kommunerne/Regionen; herunder:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Forventninger til generel udvikling i efterspørgsel/behov • Tilkendegivelse om evt. overtagelse af regionale tilbud (kun til RA 2016) • Driftsherremeldinger • Indmeldinger vedr. lands- / landsdelsdækkende tilbud • Kommunale indmeldinger om forventninger til brugen af de konkrete tilbud, der er omfattet af det forstærkede samarbejde (herunder evt. ønsker til ændringer mv.) • Indstillinger fra driftsherrer der evt. ønsker nye tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde • Indmeldinger vedr. de centrale udmeldinger
Februar 2015	Dialogforum	KKR formandskabets dialog med brugerorganisationerne (bl.a. på baggrund af temadagen i oktober) om temaer/fokusområder i den kommende rammeaftale
Marts 2015	Politisk dialogmøde Kommunerne/Regionen	<p>Fælleskommunalt dialogmøde med socialudvalgsformænd/næstformænd mv. vedr. temaer og prioriteringer i den kommende Rammeaftale + orientering og drøftelse af de centrale udmeldinger</p> <p>Frist for indmeldinger til Udviklingsstrategi 2016: Frist for indmeldinger af forventninger til Udviklingsstrategi 2016, indmeldinger vedr. det forstærkede samarbejde og indmeldinger vedr. centrale udmeldinger</p> <p>Forstærket samarbejde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertpanel behandler driftsherres indstilling og foretager indstilling til, hvilke tilbud, der skal være omfattet af det forstærkede samarbejde fra 1. januar 2016
April 2015	DAS møde den 8.4.2015	<p>DAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indledende drøftelse af tendenser/temaer i "rådata" fra indmeldingerne til RA 2016 • Godkendelse af forslag til fokusområder til RA 2016 • Status på arbejde med fokusområder fra RA 2014/2015 <p>Forstærket samarbejde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skriftlig høring hos driftsherrer og kommunerne (som myndighed) af de

		indkomne indmeldinger/afrapporteringer om tilbuddene omfattet af det forstærkede samarbejde
Maj 2015		
Juni 2015	<p>Kommuner/Regionen</p> <p>DAS møde den 10.6.2015</p> <p>(KKR møde den 19.6.2015)</p>	<p>Forstærket samarbejde: Driftsherren af tilbud under det forstærkede samarbejde skal fremsende oplysninger om årsresultat primo juni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Drøftelse af 1. udkast til Rammeaftale 2016: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1. udkast til udviklingsstrategi ○ 1. udkast til styringsaftale ○ 1. udkast til afrapportering på centrale udmeldinger • Forstærket samarbejde: <ul style="list-style-type: none"> ○ Behandling af ekspertpanelets indstilling om, hvilke tilbud der skal være omfattet af det forstærkede samarbejde fra 1. januar 2016 ○ Statusdrøftelse af tilbuddene under det forstærkede samarbejde på baggrund af tilbuddenes årsresultater samt de kommunale indmeldinger. Konklusion fra drøftelse indarbejdes evt. i udkast til udviklingsstrategi <p>Evt. KKR drøftelse af udvalgte elementer i udkast til afrapportering på centrale udmeldinger – punktet skal kun på dagsordenen efter konkret vurdering af behovet for politisk drøftelse, vil afhænge af indholdet i første udkast til afrapporteringen på de centrale udmeldinger</p>
Juli 2015	<i>Ingen mødeaktivitet</i>	<i>Ingen mødeaktivitet</i>
August 2015	<p>DAS møde den 17.8.2015</p> <p>Dialogforum</p>	<p>DAS</p> <p>Rammeaftale 2016: Endelig administrativ godkendelse af endeligt udkast til RA 2016; herunder drøftelse af Børnehus Nord og Socialtilsyn Nord</p> <p>KKR formandskabets drøftelse med brugerorganisationerne om udkastet til RA 2016 (mødet skal holdes i perioden mellem 17.8 og 4.9 2015)</p>

September 2015	<p>KKR møde den 4.9.2015</p> <p>Kontaktudvalg (den ??)</p> <p>Kommunalbestyrelser og Regionsrådet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Drøftelse og godkendelse af udkast til Rammeaftale 2016; (herunder godkendelse af tilbud omfattet af forstærkede samarbejde + endelig afrapportering på de Centrale Udmeldinger) • Drøftelse af Socialtilsyn Nord og Børnehus Nord <p>Politisk drøftelse Kommuner og Region Nordjylland af Rammeaftale 2016 (mødedato primo/ultimo september)</p> <p>(Medio september:) Efter godkendelse i KKR og Kontaktudvalg udsendes RA 2016 til politisk behandling af Rammeaftale 2016 i kommunalbestyrelser og Regionsrådet med frist frem til 15.10.2015.</p>
Oktober 2015		Sekretariatet fremsender efter politisk godkendelse RA 2016 til Socialstyrelsen.
November 2015		•

ATT: Hans Chr Mariegaard
Afdelingschef i Børne- Familieafdelingen
Aalborg kommune

Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C

Tlf. +45 72 42 37 00
socialstyrelsen@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Kontoret for Børn og Familie
D. 16.10.14
Sagsnr. 13/42887
stv

Anmodning om anvendelse af data fra børnehuse til forskningsformål

I de fem børnehuse indrapporteres alle sager til en fælles database. Data behandles af Socialstyrelsen og bruges til løbende evaluering af børnehusenes indsats. De fem driftskommuner står som ejere af data fra deres respektive børnehuse. I vil inden længe modtage en databehandlertaftale, der skal regulere forholdene i forbindelse med, at Socialstyrelsen som databehandler varetager behandlingen af de persondata, som I som dataansvarlige indsamler.

Socialstyrelsen har modtaget en forespørgsel fra Aarhus kommune, der ønsker, at Aarhus Universitetshospital og Retsmedicinsk Institut får adgang til børnehusdatabasen til forskningsformål. Socialstyrelsen er positivt indstillet overfor anmodningen, da vi ser det som en god mulighed for at kunne fremme forskningen i overgreb mod børn og unge.

Socialstyrelsen anmoder hermed driftskommunerne som dataejere om at give deres tilladelse til, at der kan gives adgang til nuværende og fremtidige data i børnehusdatabasen til forskningsformål. Det gælder til den konkrete forespørgsel og til eventuelle kommende ansøgere.

Adgang til børnehusdatabasen vil efterfølgende kun blive givet efter indgåelse af kontrakt mellem Socialstyrelsen og den enkelte ansøger. Driftskommunerne vil stadigvæk stå som ejere af data fra det enkelte børnehus.

Vi anmoder om, at I skriftligt – i brev eller mail – tilkendegiver, hvorvidt I giver jeres tilladelse til anvendelse af data til forskningsmæssige formål.

Derudover kan vi oplyse jer om, at Socialstyrelsen arbejder på at validere nogle datatræk fra det første års drift af børnehuse, som snarest sendes ud til børnehuse.

Endelig vil vi informere jer om, at Danmarks Radio har henvendt sig i anledning af børnehusernes 1-års jubilæum og planlægger at bringe ét eller flere indslag om børnehuse formentlig i uge 44. I den forbindelse har DR bedt Socialstyrelsen om nogle overordnede tal om børnehussager til baggrund for disse indslag, som vi forventer at kunne levere til dem.

Spørgsmål kan rettes til undertegnede eller Stinne Lau Tvede på +45 41 93 25 37.

Venlig hilsen

Kristine Lagoni
Fuldmægtig

Mobil: +45 91370299

E-mail: kril@socialstyrelsen.dk

SAGER I BØRNEHUSENE

I perioden 1. oktober 2013 til 30. september 2014

Et tværfagligt samarbejde
med barnet i centrum

SAGER I BØRNEHUSENE I PERIODEN 1. OKTOBER 2013 TIL 30. SEPTEMBER 2014

DATA

Statusopgørelsens resultater afspejler de oplysninger, der er indtastet i dokumentationssystemet af de ansatte i børnehuse. Oplysningerne baserer sig på børnehuspersonalets viden om - og faglige vurderinger i de respektive sager.

FORMODEDE OVERGREB

Sagerne i børnehuset kommer ofte ind på baggrund af en mistanke om overgreb og derfor omtales de registrerede oplysninger som det formodede overgrebs karakter. Ligeledes er der typisk ikke faldet dom i sagerne, når børnehuset afslutter sagerne og indtaster oplysningerne, og de registrerede oplysninger vil derfor dreje sig om den formodede (eller mistænkte) krænker.

BØRNEHUSSAGER

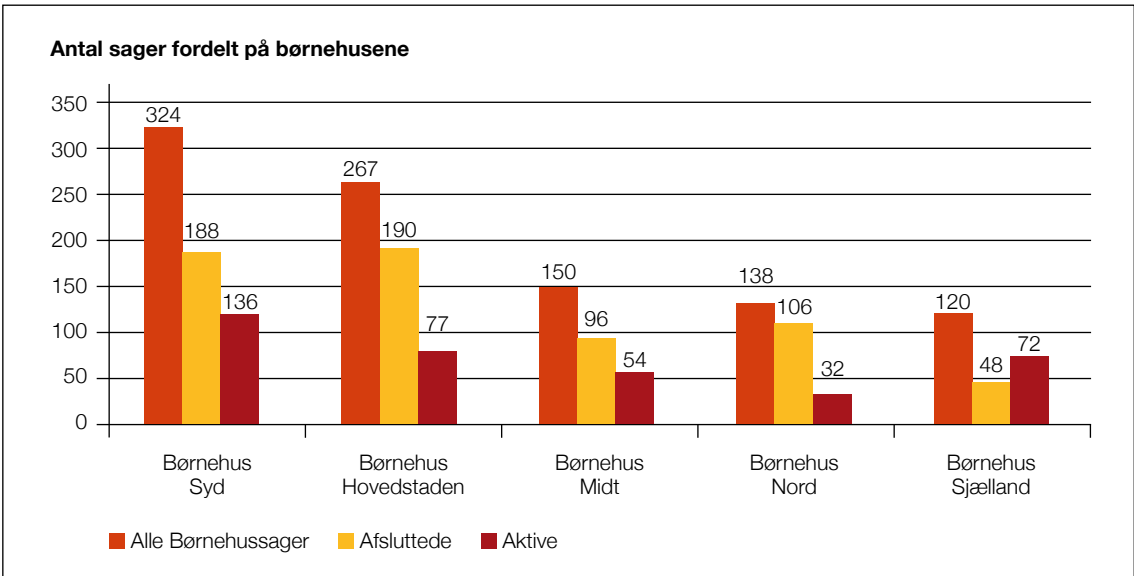
Når en kommune benytter børnehuset til at bidrage til den børnefaglige undersøgelse i en sag om overgreb mod et barn eller en mistanke om et overgreb, oprettes en såkaldt børnehussag.

En børnehussag kan være registreret som aktiv, hvilket betyder, at den er igangværende i børnehuset. Når børnehuset har udarbejdet et afsluttende notat til kommunen, registreres sagen som afsluttet. Der kan oprettes én sag pr. barn ad gangen, men et barn kan tælle med to eller flere sager, hvis det samme barn udsættes for overgreb igen og derfor igen får en sag i børnehuset.

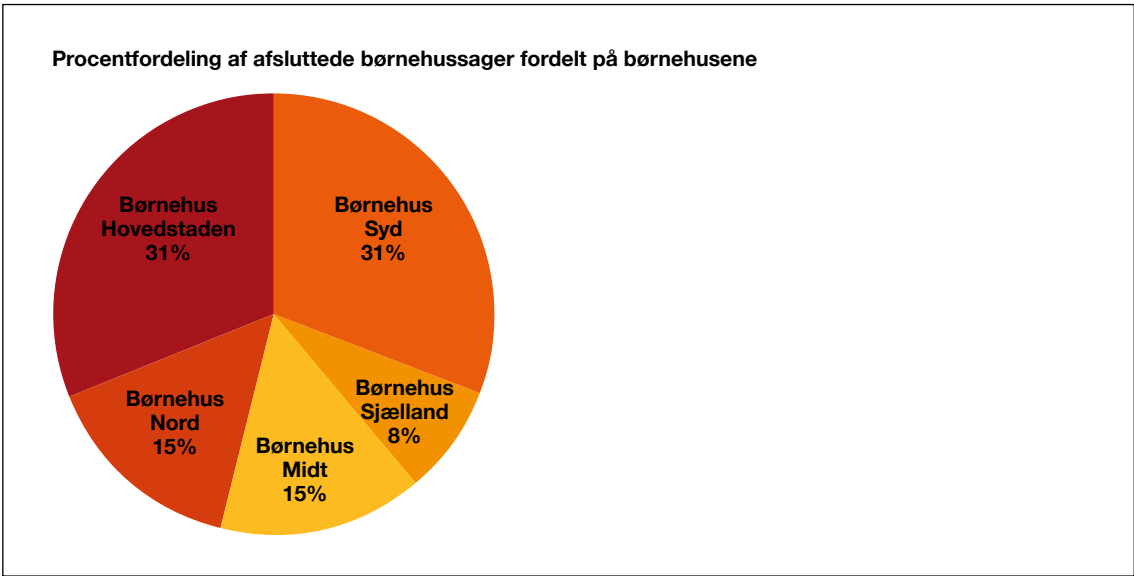
KONSULTATIVE SAGER

Herudover oprettes såkaldte konsultative sager i børnehuset. En konsultativ sag er en registrering af, at børnehuset har ydet telefonisk rådgivning til en kommunal myndighedsrådgiver i en sag, hvor der er mistanke – eller viden om overgreb på et barn. Det kan eksempelvis være i tilfælde, hvor myndighedsrådgiveren er i tvivl om, hvorvidt en sag skal i børnehuset eller ej.

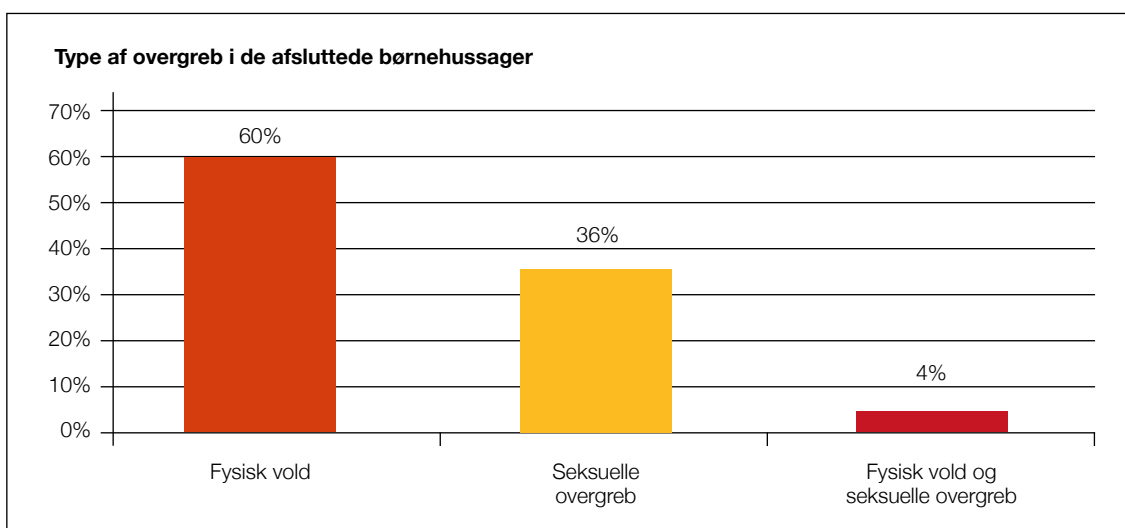
Antal sager i børnehusene fra 1. oktober 2013 til 30. september 2014	
Børnehussager	999
Heraf afsluttede børnehussager	594
Konsultative sager	1084

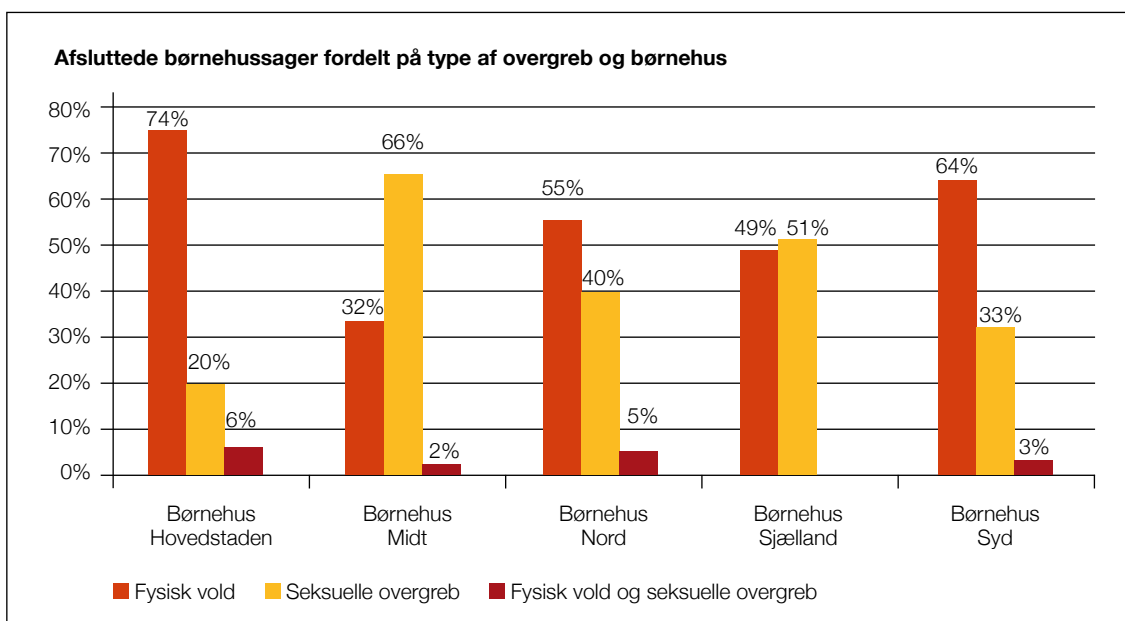
N = 999 børnehussager.

N = 594 afsluttede børnehussager

N = 594 afsluttede børnehussager.

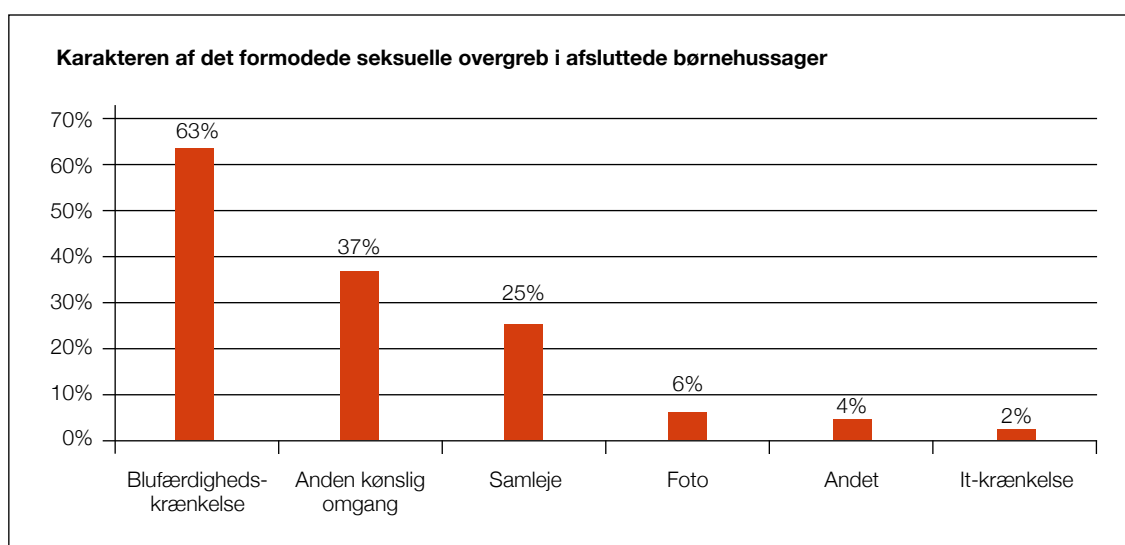

N = 594 afsluttede børnehussager

KARAKTEREN AF DET FORMODEDE OVERGREB I AFSLUTTEDE BØRNEHUSSAGER

Børnehusene registrerer karakteren af det formodede overgreb. Karakteren af seksuelle overgreb registreres ud fra en række kategorier, der afspejler Straffelovens bestemmelser:

- Samleje med børn under 15 år
- Anden kønslig omgang end samleje (oralt, analt, fingre/genstande i skede/anus)
- Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed)
- Køb af seksuelle ydelser fra et barn/ung under 18 år
- Fotografering eller filmoptagelse af et barn/ung under 18 år
- It-krænkelse (via internet, webcam, mobil).

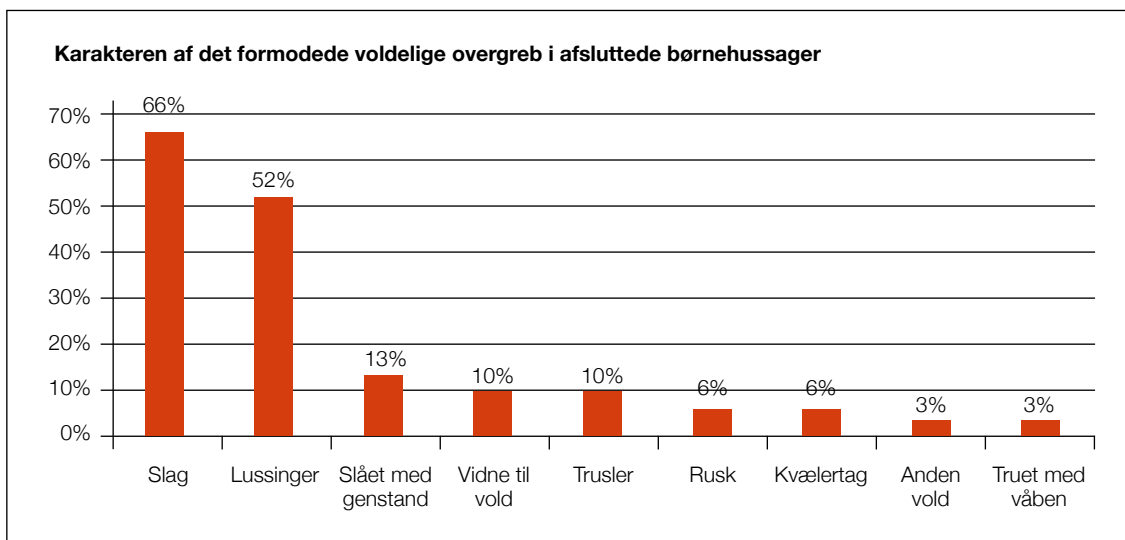

N = 160 afsluttede børnehussager, hvor der er angivet oplysninger om det seksuelle overgrebs karakter. Det har været muligt at angive flere svar. Derfor summerer procenterne ikke op til 100.

Karakteren af voldeligt overgreb beskrives ud fra en række forskellige primært fysiske former for vold¹:

- Lussinger/smæk
- Slag/spark
- Slået med genstand
- Kvælertag
- Brændemærker/forbrændinger
- Rusk
- Trusler med våben
- Trusler om vold
- Vidne til vold

1. Der registreres på vidne til vold selv om børnehusets målgruppe retter sig mod fysisk vold, da en kommune kan beslutte at benytte børnehuset i sager, hvor et barn har været vidne til vold mellem forældre/stedforældre eller mod søskende, hvis kommunen vurderer, at der er behov for en børnefaglig undersøgelse, og politiet samtidig ønsker at afhøre barnet/den unge som vidne.

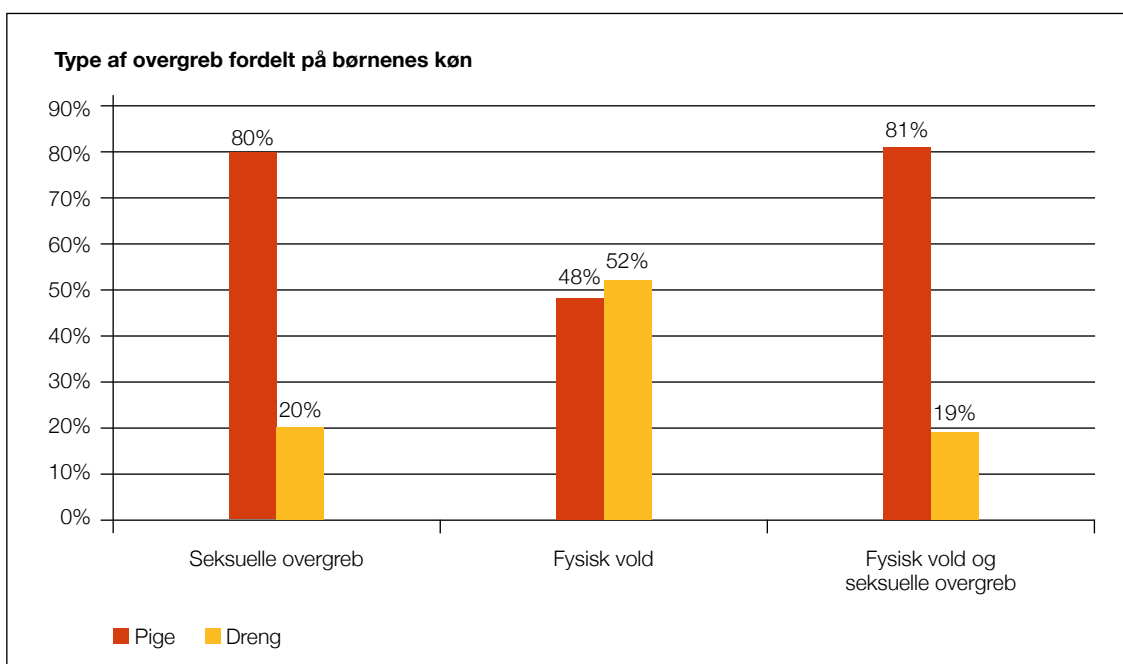

N = 300 afsluttede børnehussager, hvor der er angivet oplysninger om det voldelige overgrebs karakter. Det har været muligt at angive flere svar. Derfor summerer procenterne ikke op til 100.

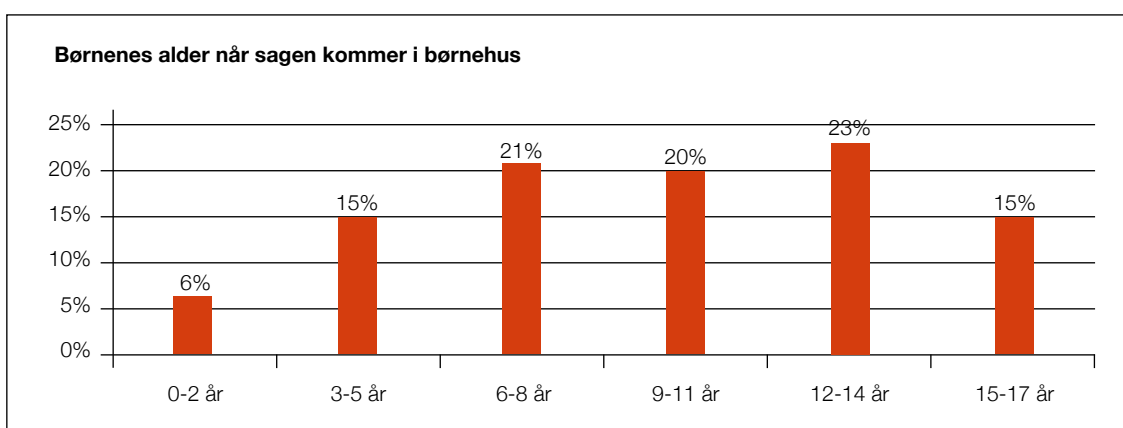
Karakteristika ved børnene i de afsluttede børnehussager

Børnenes køn	
Pige	62 procent
Dreng	38 procent

N = 579 afsluttede børnehussager. Tallet er mindre end det samlede antal afsluttede sager, idet der i enkelte tilfælde ved en fejl ikke er registreret barnets køn.

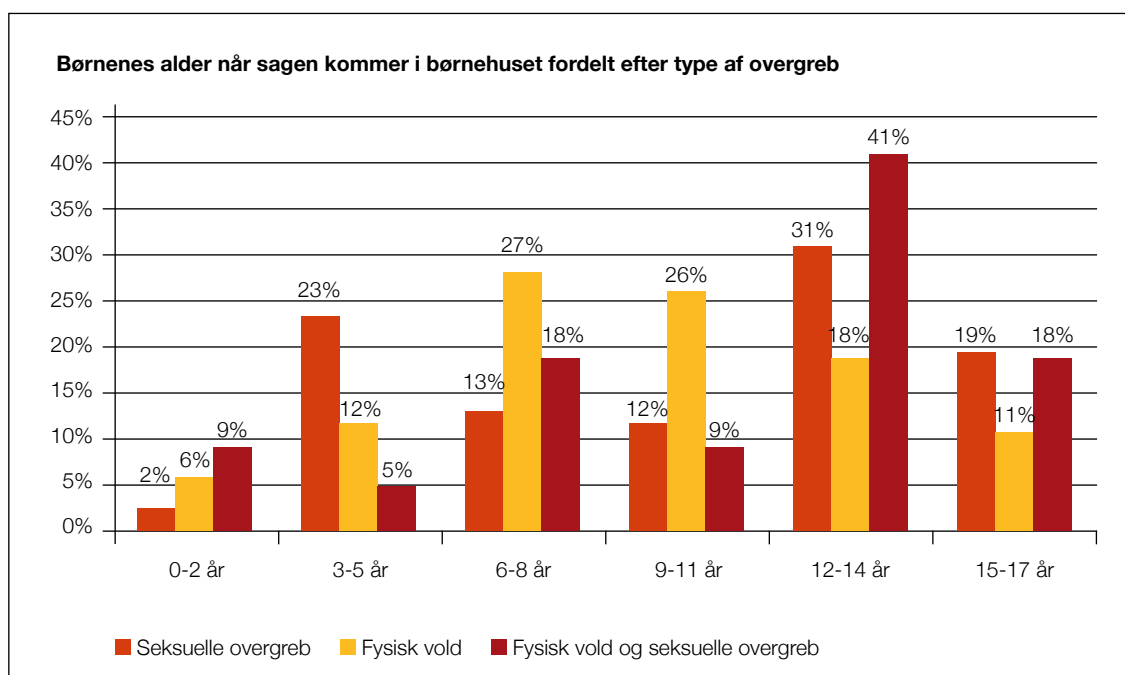

N = 579 afsluttede børnehussager.

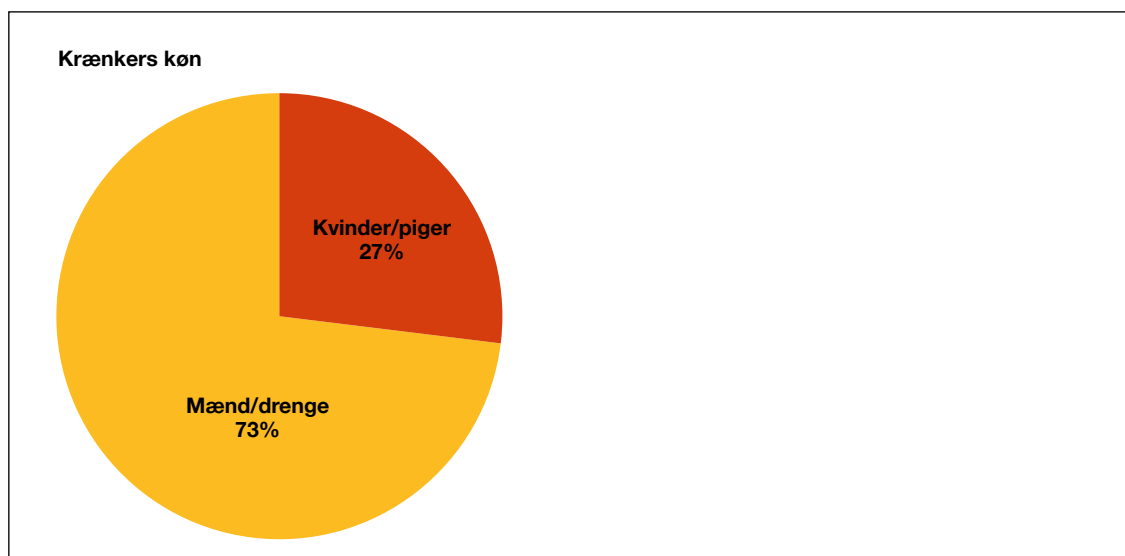
N = 575 afsluttede børnehussager.

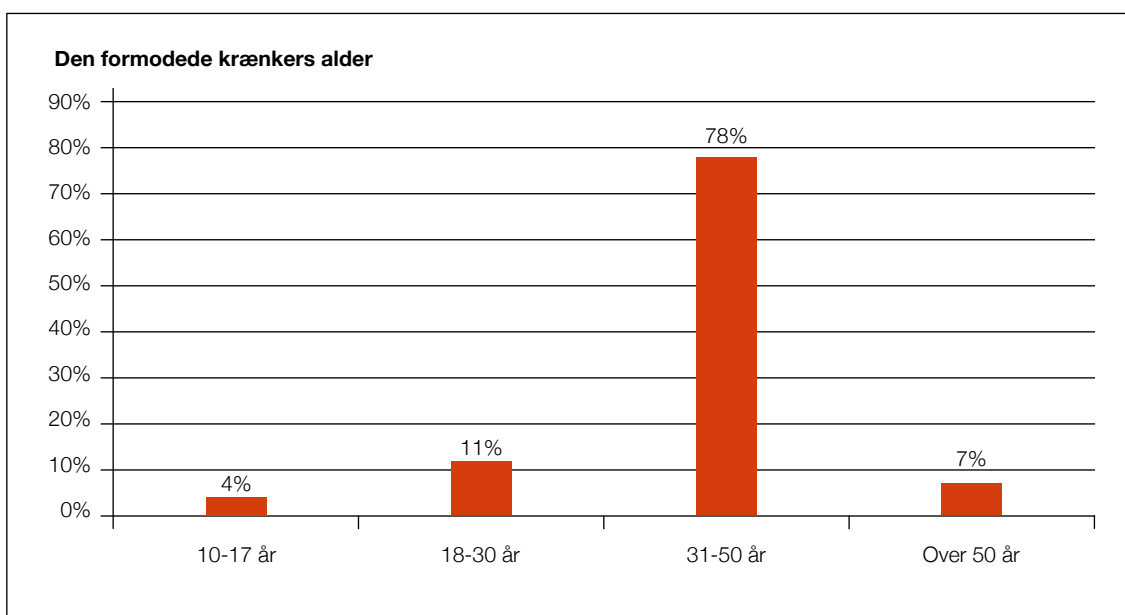
N = 549 afsluttede børnehussager.

KARAKTERISTIKA VED FORMODET KRÆNKER I DE AFSLUTTEDE BØRNEHUSSAGER

N = 580 formodet krænker.

I de afsluttede børnehussager har 82 procent af de kvindelige krænkerer begået fysisk voldelige overgreb, 4 procent har begået seksuelle overgreb mens 14 procent af de kvindelige krænkerer har begået begge typer af overgreb.

N = 512 formodede krænkere.

DEN FORMODEDE KRÆNKERS RELATION TIL BARNET/DEN UNGE

88 procent af de formodede krænkerere er i familie med barnet/den unge og fordeler sig på følgende måde:

- 41 procent er barnets/den unges far
- 25 procent er barnets/den unges mor
- 11 procent er barnets/den unges stedfar
- 3 procent er anden person i familien
- 3 procent er barnets/den unges søskende
- 2 procent er barnets/den unges bedstefar
- 2 procent er barnets/den unges stedsøskende
- 1 procent er barnets/den unges stedmor

De sidste 12 procent fordeler sig på personer uden for barnets/den unges familie.

SOCIALSTYRELSEN

Edisonsvej 18. 1.
5000 Odense C
Telefon: 72 42 37 00

Læs mere om
børnehuse på
boernehuse.dk

Overgrebspakken – børn skal altid beskyttes
Overgrebspakken er Social-, Børne- og Integrationsministeriets
samlede indsats til beskyttelse af børn og unge mod overgreb.
www.socialstyrelsen.dk/overgreb

NOTAT

Referat fra møde i Koordinationsforum den 22. september 2014

Præsentation v. og dialog med Socialstyrelsen om National Koordinationsstruktur og centrale udmeldinger

Socialstyrelsen deltog under dette punkt v. vicedirektør Torben Buse, kontorchef Else Lund Frydensberg og chefkonsulent Bo Jensen. Socialstyrelsens plancher er vedlagt referatet.

Drøftelsen tog afsæt i følgende punkter:

- Centrale udmeldinger vedr. 1) blinde og stærkt svagsynede børn og unge med sammensatte vanskeligheder samt 2) voksne med kompleks erhvervet hjerneskade, som udmeldes den 1. november 2014
- Årshjul for arbejdet med de centrale udmeldinger i hhv. rammeaftaleregi og National Koordinationsstruktur, herunder overgangsordning
- Gensidige forventninger til den fremadrettede dialog

Der var en generel tilkendegivelse af, at de centrale udmeldinger er landet på et fornuftigt niveau, og at kommunerne finder det positivt, at Socialstyrelsen har en dialogorienteret tilgang til arbejdet med de centrale udmeldinger. Derudover var der en række opmærksomhedspunkter fra de kommunale repræsentanter:

- Socialstyrelsen skal være opmærksom på, hvordan de italesætter udviklingen på det sociale område i deres centrale udmeldinger. Baggrunden for den centrale udmelding på hjerneskadeområdet tager ikke i tilstrækkelig grad højde for den udvikling, som har været på området siden kommunalreformen.
- Det er væsentligt, at Socialstyrelsen bliver så konkret i sin udmelding, som overhovedet muligt. F.eks. er det ikke entydigt,

Den 29. september 2014

Sags ID: 1911134

Dok.ID: 1911134

MTA@kl.dk

Direkte 3370 3490

Mobil 5197 1853

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

Telefon 3370 3490

www.kl.dk

Side 1/4

hvad der ligger i 'kompleks' i den centrale udmelding om kompleks erhvervet hjerneskade. Jo mere specifik Socialstyrelsen kan blive i sin udmelding, jo mere præcise vil de kommunale afrapporteringer kunne blive på tværs af de fem KKR-samarbejder. På den baggrund forventer kommunerne som aftalt, at få den vejledende skabelon for den regionale afrapportering til kommentering i rammeaftalesekretariatene.

- Hvordan forstås 'tilbud'. I en kommunal forståelse er tilbud en fysisk matrikel, hvor det er væsentligt at være opmærksom på, at tilbud også kan være indsatser i borgerens eget hjem, eller indsatser leveret i et tværfagligt samarbejde fra flere tilbud.
- Spørgsmål 5 i de centrale udmeldinger bør udgå. Kommunerne har i forbindelse med indgåelse af udviklingsstrategien for 2016 endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til, hvorvidt der på baggrund af den centrale udmelding skal sikres opretholdelse og/eller udvikling af nye indsatser og tilbud.

Opsamling på punkt vedr. National Koordinationsstruktur, herunder Koordinationsforums rolle i arbejdet med de centrale udmeldinger

I opsamlingen indgik følgende bemærkninger:

- Der er en generel bekymring for, hvordan monitoreringsopgaven løftes og hvilke konsekvenser det på sigt kan få i forhold til udviklingen i de sociale tilbud og indsatser.
- Der ses en bekymrende tendens til, at de centrale udmeldinger kan føre til søjletænkning, i stedet for at understøtte den nødvendige tværfaglige dagsorden f.eks. på hjerneskadeområdet. Ligeledes bør det være et særligt opmærksomhedspunkt, at den nuværende inklusionsdagsorden ikke sættes over styr i arbejdet med de centrale udmeldinger.
- Der er bekymring for, at afrapportering på de centrale udmeldinger udvikler sig til en 'papirtiger'.
- Koordinationsforum kan spille en større rolle i forhold til at udpege områder, hvor kommunerne på tværs af de fem KKR kan samarbejde tættere om udviklingen af et fagområde for at imødegå udmeldinger fra centralt hold.

Der var på den baggrund enighed om, at der i regi af Koordinationsforum skal ske en koordination af afrapportering på den centrale udmelding på tværs af de fem KKR. Næste møde i Koordinationsforum lægges derfor på en dato, som giver mulighed for en fælles drøftelse af data og afrapportering. Netværk for rammeaftalesekretariatene vil på møde den 1. oktober igangsætte en drøftelse af, hvordan ensartethed i dataindsamling blandt kommunerne sikres.

På næste møde vil der desuden ligge forslag til nyt kommissorium, som tager højde for den nye opgave med centrale udmeldinger.

KL har efter mødet modtaget bemærkninger fra DASSOS i Midtjylland til notatet vedr. dialogbaseret koordinationsstruktur. Revideret notat er derfor vedlagt referatet.

Analyse vedr. de sikrede institutioner

Danske Regioner deltog under dette punkt ved sektorchef Ole Bjerre Jakobsen, Region Nordjylland og seniorkonsulent Anne-Dorthe Sørensen.

Ole Bjerre Jakobsen fremlagde på mødet Danske Regioners foreløbige forslag til analysearbejdet som oplæg til en fælles drøftelse. I drøftelsen indgik bl.a. følgende bemærkninger:

- Der er i oplægget fokus på gennemsigthed i ressourcer og omkostninger, men der bør også være fokus på kvalitet i og effekt af indsatserne.
- Der blev spurgt ind til tidsplanen, hvor der blev fremsat ønske om, at analysen kan indgå i rammeaftalen for 2016, hvilket analysedesignet bør indrettes efter.
- Det fremgår af belægningsoversigten, at der er stor forskel i belægningen på de otte sikrede institutioner. Kan der være behov for en mere hensigtsmæssig fordeling af de unge? og er der behov for at nedjustere kapaciteten? Ift. det sidste punkt oplyste Ole Bjerre, at Socialdirektørforum under Danske Regioner drøfter en kapacitetsjustering.

Følgende kommunale repræsentanter vil indgå i arbejdsgruppen vedr. analyse af de sikrede institutioner: Maria Pilegaard, KL, Karina Jützler, Esbjerg Kommune og en repræsentant for Hovedstaden.

Evt.

Maria Pilegaard gav en status på arbejdet med den nye takstbekendtgørelse. KL har endnu ikke set udkast til ny bekendtgørelse, men er indkaldt til første møde i Socialministeriet fredag den 26. september 2014.

Derudover blev oplyst, at KL forsat afventer en tilbagemelding fra Socialministeriet vedr. færdiggørelse af standardkontrakter samt status for tilbud med driftsoverenskomst ift., hvorvidt de er omfattet af rammeaftalen.

Deltagere:

Direktør Henrik Aarup-Kristensen, Brønderslev Kommune, Direktør Henning Haahr, Skanderborg Kommune, Direktør Lise Plougmann Willer, Esbjerg Kommune, Direktør Sonja Miltersen, Vejen kommune, Direktør Bruno Lind, Næstved Kommune, Direktør Kenn Thomsen, Holbæk Kommune og Direktør Ulla Agerskov, Lyngby-Taarbæk Kommune.

Afbud fra: Direktør Jens Nørgaard, Mariagerfjord Kommune, Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller, Hedensted Kommune og Kontorchef Ane K. Christensen, Københavns Kommune.

Derudover deltog:

Konsulent Lone Boelt Møller, Rammaftalesekretariatet Nordjylland, chefkonsulent Karsten Binderup, Rammaftalesekretariatet Midtjylland, konsulent Camilla Fyhn Milland og konsulent Tove Tørnes, Rammaftalesekretariatet, Syddanmark, konsulent Povl Skov, Rammaftalesekretariatet og chefkonsulent Marie Olund og specialkonsulent Søren Kvistgaard, Rammaftalesekretariatet Hovedstaden.

Chefkonsulent Benjamin Holst, KKR-Nordjylland, chefkonsulent Eva Glæsner, KKR-Midtjylland, konsulent Filip Dalengaard, KKR-Syddanmark og konsulent Anne Andersen, KKR-Sjælland.

Fra KL-sekretariatet:

Afdelingschef Erling Friis Poulsen, Kontorchef Tina Wahl, chefkonsulent Hanne Gøttrup, chefkonsulent Anders B. Kristensen, specialkonsulent Maria Pilegaard, konsulent Hanne Bertelsen og konsulent Mette Tranevig.